

ผลการจัดกิจกรรมการอ่านิทานประกอบหุ่นมือ
ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

สมใจ พวงมาลี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

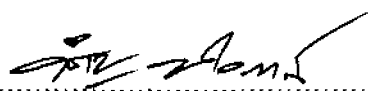
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

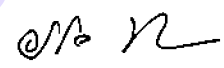
ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ "ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ประกอบหุ่นมือที่มีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย" เสนอโดยนางสาวสมใจ พวงมาลี
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

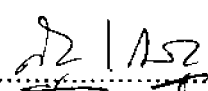

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สำราญ พงษ์ไธมาส)
วันที่ 21 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง)

.....กรรมการ
(ดร.วรรณิ ไทยานันท์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง ดร.วรรณิ ไทยานันท์
ชื่อนักศึกษา	สมใจ พวงมาลี
สาขา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ 2) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนวัดยางนอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือและคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรม 2) แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมและคู่มือการใช้แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม 3) หุ่นมือ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือหลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8 สูงขึ้นทุกสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Thesis Title The Effects of Hand Puppet Story Telling Activities on Early
Childhood Social Development

Thesis Advisors Asst. Prof. Dr. Promote Janrueang
Dr. Wannee Thaiyanan

Name Somjai Pongmalee

Concentration Curriculum and Instruction

Academic Year 2006

ABSTRACT

This research aims to compare early childhood social development 1) between pre- and post- hand puppet story telling activities, 2) provided weekly by hand puppet story telling activities.

The 24 samples of this research were first year early childhood students of the second semester during the 2005 academic year of Yangnom School under Suphan Buri Educational Service Area Office 3. The instruments were 1) a hand puppet story telling activities approach plan and it's manual, 2) an early childhood social development observation form and it's manual, 3) hand puppets. The data was analyzed to calculate mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test.

The findings were as follows:

1. after providing a hand puppet story telling activities, the early childhood social development was higher then that before at a level of .05.
2. after weekly providing a hand puppet story telling activities the early childhood social development continually rose every week from the first week to the eighth week at a level of .05.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง ประธานกรรมการ ดร.วรรณ ไทยนันท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาและชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยและผู้วิจัยขอกราบขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบคุณ ดร.ทรงศรี ดุ่นทอง นางสมพร เมฆฉาย นายเจริญ พิมพ์พันธ์ นางสาวประภาพรณ นาคข้าพันธุ์ นายพัฒนา พวงมาลี ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบหุ่นมือ และแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ท่านอง เจริญรูป ที่ช่วยตรวจทานในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่านที่ได้กรุณานามไว้ที่ได้ให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณแต่ บิดามารดา ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ความเมตตาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

สมใจ พวงมาลี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	10
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย.....	10
หลักการ.....	10
จุดหมายของหลักสูตร.....	10
สาระการเรียนรู้.....	11
การจัดกิจกรรมและประสบการณ์.....	13
พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย.....	16
ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม.....	16
ทฤษฎีพัฒนาการด้านสังคม.....	17
ลักษณะพัฒนาการด้านสังคม.....	20
การประเมินพัฒนาการ.....	23
กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	27
ความหมายของนิทาน.....	27
คุณค่าของการเล่านิทาน.....	28
ประเภทของนิทาน.....	30
รูปแบบการเล่านิทาน.....	33
เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน.....	35
หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.....	38

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ.....	41
คุณค่าและประโยชน์ของหุ่น.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
งานวิจัยในประเทศ.....	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	54
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	55
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	72
สมมติฐานในการวิจัย.....	72
วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	78

	หน้า
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	86
ภาคผนวก ข คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบ หุ่นมือ.....	94
ภาคผนวก ค แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ.....	98
ภาคผนวก ง แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	157
ภาคผนวก จ คู่มือการใช้แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม.....	160
ภาคผนวก ฉ แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม.....	164
ภาคผนวก ช วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนน.....	169
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	210
ภาคผนวก ฎ ภาพหุ่นมือประกอบการเล่านิทาน.....	212
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	217

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	ตัวอย่างแบบบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม ของเด็กวัย 4 - 6 ปี	25
ตาราง 2	แบบแผนการทดลอง.....	58
ตาราง 3	วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต.....	59
ตาราง 4	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของ เด็กปฐมวัยก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ.....	63
ตาราง 5	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็น รายด้าน.....	64
ตาราง 6	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2.....	64
ตาราง 7	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 เป็น รายด้าน.....	65
ตาราง 8	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3.....	65
ตาราง 9	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 เป็นรายด้าน.....	66
ตาราง 10	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4.....	66
ตาราง 11	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 เป็นรายด้าน.....	67

ตาราง 12	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5	67
ตาราง 13	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 เป็นรายด้าน.....	68
ตาราง 14	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6.....	68
ตาราง 15	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 เป็นรายด้าน.....	69
ตาราง 16	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7.....	69
ตาราง 17	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เป็นรายด้าน.....	70
ตาราง 18	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8.....	70
ตาราง 19	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 เป็นรายด้าน.....	71

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ภาพ 2 การสร้างโครงแบบต่าง ๆ	44
ภาพ 3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลัง การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบหุ่นมือ.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศชาติและสังคมไทย เด็กเป็นความหวังของประเทศที่กำลังพัฒนาเด็ก คือหน้าต่างแห่งโอกาสการวางรากฐานชีวิตที่ดีแก่เด็กปฐมวัย จึงเป็นความจำเป็น ซึ่งเด็กวัยนี้ เป็นช่วงวัยสำคัญและจำเป็นที่สุดของการพัฒนาสมอง คือช่วงเวลา 5 ปีแรกของชีวิตเพราะถือว่าเป็นช่วงวัยที่มีอัตราของการพัฒนาการสูงสุด เป็นจังหวะทองของการวางรากฐานการพัฒนาการความเจริญเติบโตในทุกด้าน เด็กจึงควรได้รับการเลี้ยงดูที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, 2546, หน้า 1)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาได้กล่าวถึงวัย 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง เพราะเป็นช่วงวัยของการวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ เด็กจะเป็นคนอย่างไรในอนาคตนั้นขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูในวัยนี้ เป็นสำคัญและจะเปลี่ยนแปลงได้ยากเมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (กรรณิการ์ โยธารินทร์, 2545, หน้า 1) เด็กจึงควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักปฏิบัติตนให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาที่สำคัญมีอาจจะเลยได้ คือการพัฒนาการทางด้านสังคม เพราะปัจจุบันเด็กที่มีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ที่ดึกกลับมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคมเป็นจำนวนมากและไม่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นต้องเน้นให้เด็กเป็นทั้งคนเก่ง คนดี และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่น (พัชรี ผลโยธิน, 2540, หน้า 59)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ในมาตรา 6 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ควรมุ่งเน้นไปที่พัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญอย่างเดียว แต่ควรมุ่งเน้นพัฒนาการด้านสังคมควบคู่กันไปด้วย การส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักประเพณีปฏิบัติให้เข้ากับคนอื่น ๆ ในสังคมเพื่อจะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พัฒนาการทางสังคมจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กและการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ เด็กจะพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมไปสู่การพึ่งพาตนเองและบุคคลอื่น (ปรียา เกตุทัต, 2531, หน้า 243) ในเด็กปฐมวัยมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและมีอารมณ์แปรปรวนง่าย ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดหรือความรู้สึกของผู้อื่น การแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระยะแรกอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น

และมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นเดียวกัน หรือผู้อื่นมากขึ้นรวมทั้งได้รับการอบรมปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ของสังคม เด็กก็จะสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และเรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคมได้ดีขึ้น ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมโดยการจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความพร้อมด้านสังคมโดยครอบคลุมการรู้จักตนเองและช่วยเหลือตนเอง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การยอมรับกฎเกณฑ์และค่านิยมของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเน้นการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็ก (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2537, หน้า 57) ซึ่งจากผลการประเมินพัฒนาการนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ผลของการประเมินพัฒนาการระดับประเทศทั้ง 4 ด้าน มีผลคือ พัฒนาการด้านร่างกาย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.33 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.66 พัฒนาการด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 93.00 และพัฒนาการด้านสติปัญญามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 89.66 และผลการประเมินพัฒนาการระดับเขตตรวจราชการ พัฒนาการด้านร่างกาย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 91.67 - 98.33 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 90.33 - 97.00 พัฒนาการด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 90.00 - 98.67 พัฒนาการด้านสติปัญญามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละอยู่ระหว่าง 86.33 - 93.67 และผลการประเมินพัฒนาการระดับเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พัฒนาการด้านร่างกาย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.67 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.20 พัฒนาการด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 90.98 และพัฒนาการด้านสติปัญญามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.65 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549, หน้า 115-117) จากผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 เห็นได้ว่า พัฒนาการด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละน้อยรองลงมาจากพัฒนาการด้านสติปัญญา ครูผู้สอนระดับปฐมวัยจึงควรที่จะต้องส่งเสริม และเด็กที่มีปัญหาด้านสังคมตั้งแต่ปฐมวัยมักจะไม่ใช่ที่ยอมรับจากเพื่อนและยังนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและป้องกันพฤติกรรมที่อาจเป็นปัญหาของสังคมตั้งแต่วัยแรก โดยการจัดประสบการณ์ที่มีความเหมาะสมเพื่อช่วยเด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดีและสามารถปรับตัวได้ในอนาคต

ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านสังคมดังกล่าวสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการเล่นเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสื่อสารและนำเด็กปฐมวัยไปสู่การพัฒนาการด้านสังคม เพราะการเล่นอยู่ในความสนใจของเด็กและอยู่คู่กับเด็กตลอดเวลา นิทานจึงเป็นเสมือนการเปิดหน้าต่างการเรียนรู้แห่งโลกจินตนาการของเด็กๆ ทุกคนไปสู่ความจริง ดังที่ มัทธีเอะ อธิธาเกะ (2541, หน้า 22) กล่าวว่านิทานเป็นพื้นฐานของการศึกษาเรียนรู้ และเป็นการสื่อสารสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2542, หน้า 6-7) กล่าวถึงนิทานว่า นิทานเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ต่อเนื่องจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นใหม่ แฝงคำสอนจรรยา ความคิดแทรกจริยธรรมและการปฏิบัติให้ผู้ฟังได้รับเรื่องที่ดีงาม ดังนั้นครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงมีหน้าที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูขัดเกลาบ่มเพาะลักษณะนิสัยพฤติกรรมทางสังคม ความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อตรง การตรงต่อเวลา และการควบคุมตนเองที่เหมาะสมโดยผ่านการจัดกิจกรรมเล่านิทานเล่านิทานให้เด็ก ๆ ฟังทุกวัน ผูกหัดเด็กเมื่อมาโรงเรียนถ่ายทอดให้เด็กซึมซับเรื่องราวจากนิทาน เพราะนิทานเป็นตัวกระตุ้นเร้าความสนใจให้เด็กอยากกระทำ อยากปฏิบัติตามตัวละครในเรื่องที่ประทับใจด้วยตัวของเด็กเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) ที่ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นและสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ” (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์, 2545, หน้า 50)

กิตยวดี บุญเชื้อ (2537, หน้า 93) ยังได้กล่าวว่า การเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบ จะช่วยให้การเล่ามีชีวิตชีวา น่าสนใจ และสิ่งสำคัญก็คือ สื่อทั้งหลายจะช่วยใหจินตนาการของเด็กซึ่งเคยเป็นแค่ภาพเลือน ๆ กลับเด่นชัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะสติปัญญาของเด็กวัยนี้ ซึ่งเป็นวัยที่มีความคิดหรือเหตุผลในขั้นที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ครูจึงควรเลือกใช้สื่อที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม และใช้สื่อประเภทที่สามารถกระตุ้นให้เด็กใช้จินตนาการส่วนตัวตามประสบการณ์ หรือความคิดของเขาให้มากที่สุด เป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักจินตนาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมที่จะนำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบในการเล่านิทานมีหลายอย่าง เช่น ของจริง ของจำลอง หุ่น รูปภาพ เทป ฯลฯ ซึ่งสื่อเหล่านี้ได้มีผู้นำไปใช้กันอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง หุ่น

หุ่น มีหลายประเภท เช่น หุ่นเงา หุ่นมือ หุ่นแปะ หุ่นเชิด หุ่นสายชัก หุ่นสร้างสรรค์ เป็นต้น อรรถน ฤทธิรงค์ (2537, หน้า 568) ให้ความเห็นว่า หุ่นมือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ เนื่องจากหุ่นมือคล้ายกันกับตุ๊กตา หรือของเล่นที่เด็กรู้จัก เด็กจึงไม่รีรอที่จะสื่อสารกับหุ่นหรือสื่อสารกับผู้ที่เป็นตุ๊กตาหุ่นมือเลย การสื่อสารผ่านหุ่นมือนี้จะเป็นเรื่องราวความเป็นไปรอบ ๆ ตัวเด็ก บางครั้งเป็นการแสดงอารมณ์ แสดงจินตนาการ ความคิดฝันจากประสบการณ์ และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของเด็ก หุ่นมือจึงมีความสำคัญที่ใช้ในการสื่อสาร นำความรู้สึกรักใคร่ถ่ายทอดอารมณ์ แรงบันดาลใจตลอดจนจินตนาการและความฝันมาทำให้เป็นตัวแทนขึ้นมา นอกจากนี้ตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือสามารถใช้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือ เป็นเทคนิคการเล่นหัตถกรรมที่กระตุ้นความคิดความสนใจให้กับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือว่ามีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างไรบ้าง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้รูปแบบการเล่นหัตถกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์

ความสำคัญของการวิจัย

1. การเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และคิดริเริ่มสนใจที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการจัดทำแผนการสอนการเล่นหัตถกรรมโดยใช้หุ่นมือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย
3. เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจ ในการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 – 5 ปี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี โรงเรียนวัดยางนอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling or judgement sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านการช่วยเหลือ
2. ด้านการแบ่งปัน
3. ด้านการร่วมมือ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองจะดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ใช้เวลาทดลองจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวม 24 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี โรงเรียนวัดยางนอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3

นิทาน หมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการหรือเรื่องจริงที่เป็นชีวิตหรือพฤติกรรมของบุคคลโดยแฝงคุณธรรม คติสอนใจ และความรู้

การเล่านิทาน หมายถึง กิจกรรมการเล่านิทานโดยครูเป็นผู้เล่านิทานที่มีเนื้อหาสั้นๆ ในเนื้อเรื่องของนิทานแต่ละเรื่องมุ่งเน้นด้านพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

หุ่นมือ หมายถึง หุ่นที่มีแต่หัวและมือ มีเสื้อสวมปิดทับไม่ให้เห็นมือผู้เชิด โดยใช้วัสดุประเภทผ้าในการประดิษฐ์

การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ หมายถึง การใช้หุ่นมือที่ประดิษฐ์ขึ้นตามลักษณะตัวละครในนิทานมาประกอบขณะทำกิจกรรมตามแผนการเล่านิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการเตรียม เป็นขั้นกระตุ้นให้เด็กคิด และทำนายจากเนื้อหานิทาน คือ ครูเชิดหุ่นตอนหนึ่งของนิทาน แล้วถามคำถามให้เด็กอธิบายสิ่งที่เห็น เช่น ลองบอกซิว่ามีอะไรเกิดขึ้น มีใครบ้าง บุคคลเหล่านี้เป็นอย่างไร ฯลฯ

2. ขั้นปฏิบัติการเล่า ครูส่งเสริมให้เด็กมองเห็นภาพพจน์ด้วยการเชิดหุ่นประกอบการเล่านิทาน

3. ขั้นกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่านิทาน ครูและเด็กร่วมกันสนทนา สรุปเกี่ยวกับนิทานที่ครูเล่า หรืออาจใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กตอบ และส่งเสริมการขยายความเรื่องโดยตั้งคำถามแล้วให้เด็กคิดหาคำตอบ

พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยไปในทางที่ดีขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคม และดำรงอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือ หมายถึง การพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการของผู้อื่น ซึ่งแสดงออกมาด้วยการใช้คำพูด หรือแสดงท่าทาง เช่น เก็บของเล่นเข้าที่เดิมเมื่อเลิกทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่คาดหวังผลตอบแทน ช่วยแนะนำเพื่อนขณะทำกิจกรรม

2. การแบ่งปัน หมายถึง การให้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้ของที่ตนเคยใช้เป็นเจ้าของมาก่อนได้ชั่วคราว เช่น การแบ่งของใช้ให้เพื่อนใช้ ให้เพื่อนยืมของใช้ตนเอง แบ่งปันของใช้โดยให้เพื่อนหยิบเอง

3. การร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกัน 2 คน หรือมากกว่า เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันทำกิจกรรมที่ตกลงกันไว้ ร่วมกันจัดเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาดและเก็บเข้าที่

แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกขณะทำกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยแบ่งการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 2 ช่วง

1. แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อน - หลังการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การช่วยเหลือ สังเกตการมีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่น แนะนำเพื่อนทำกิจกรรม

1.2 การแบ่งปัน สังเกตการแบ่งของใช้ให้เพื่อนใช้ ให้เพื่อนหยิบของใช้ด้วยตนเอง

1.3 การร่วมมือ สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเล่นอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2. แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยรายสัปดาห์ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การช่วยเหลือ สังเกตการช่วยเก็บของใช้เข้าที่เดิมเมื่อเลิกทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่คาดหวังให้เพื่อนตอบแทน ช่วยแนะนำเพื่อนขณะทำกิจกรรม

2.2 การแบ่งปัน สังเกตการแบ่งของใช้ให้เพื่อนใช้ ให้เพื่อนยืมของใช้ตนเอง แบ่งปันของใช้ให้เพื่อนโดยให้เพื่อนหยิบเอาเอง

2.3 การร่วมมือ สังเกตการเล่นอยู่ร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันทำเรื่องที่ตกลงกันไว้ ร่วมกันจัดอุปกรณ์ ทำความสะอาด และเก็บเข้าที่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อการพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นิทานและการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่เด็กทุกวัยชอบฟัง โดยเฉพาะกับเด็กในระดับปฐมวัย เนื่องจากการฟังนิทานสำหรับเด็ก หมายถึง การได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการฟัง ซึ่งเด็กจะฟังอย่างตั้งใจ ในบางครั้งพ่อแม่หรือครูก็สอดแทรกเรื่องสอนใจหรือคติธรรมไปกับนิทานที่เล่าด้วย

การฟังนิทานสำหรับเด็กนอกจากช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและคติธรรมสอนใจแล้ว การฟังนิทานยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้านสังคม ช่วยสร้างสัมพันธที่ดีของผู้ฟังและผู้เล่าทั้งแม่กับลูก ครูกับศิษย์ และสามารถช่วยส่งเสริมความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสามารถที่จะปลูกฝังผ่านการเล่านิทานให้กับเด็กได้ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกผูกพัน มีเจตคติที่ดีในด้านต่างๆ คิดดี จงดี เป็นคนดีในสังคมต่อไป (สัณหพัฒน์ อรุณธานี, 2542, หน้า 1-3)

การจัดกิจกรรมเล่นนิทานเป็นสิ่งสำคัญ และควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะในโรงเรียนอนุบาล เพราะจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีในเนื้อหาที่เด็กได้รับ และปลูกฝังความดี ความละเอียดย้อนขึ้นในจิตใจของเด็กตลอดจนสร้างความกตัญญูเริ่มสร้างสรรค์และเลียนแบบที่ดีให้กับเด็ก ทั้งนี้การจัดกิจกรรมเล่นนิทานให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งมีอยู่ 3 ขั้นตอน (สัณหพัฒน์ อรุณธานี, 2542, หน้า 60)

1. ขั้นการเตรียม (การวางแผน)
2. ขั้นปฏิบัติการเล่นนิทาน
3. ขั้นกิจกรรมต่อเนื่องจากการเล่นนิทาน

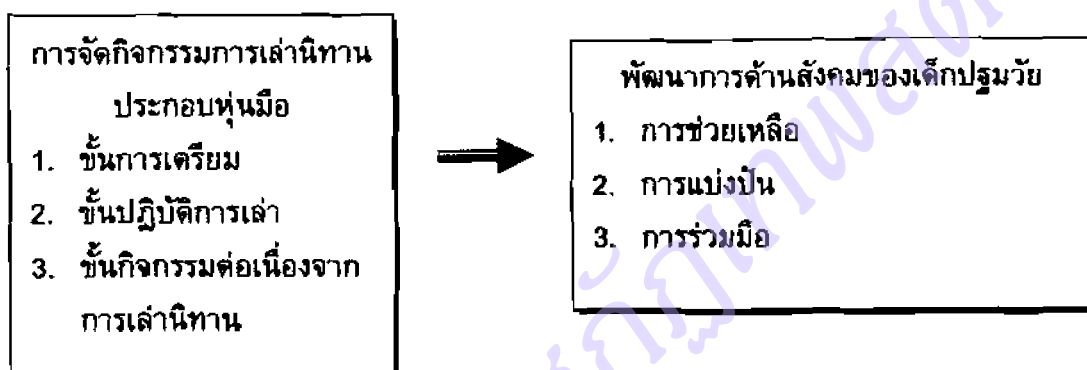
และนอกจากนี้ จิตินันท์ เคชะคุปต์ (2537, หน้า 55) กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จะมีการเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนมากขึ้น รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระตือรือร้นช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

เซอร์ลอค (Hurlock, 1978, pp.237-239) กล่าวว่า รูปแบบของพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่ปรากฏในขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมีดังต่อไปนี้ คือ การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบ่งปันสิ่งของ และการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการช่วยเหลือปลอบโยน

จากนักการศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยไว้หลายด้าน แต่ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด 3 ด้าน คือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือสูงขึ้นทุกสัปดาห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขอเสนอสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
 - 1.1 ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย
 - 1.2 หลักการ
 - 1.3 จุดหมายของหลักสูตร
 - 1.4 สาระการเรียนรู้
 - 1.5 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์
2. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม
 - 2.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านสังคม
 - 2.3 ลักษณะพัฒนาการด้านสังคม
 - 2.4 การประเมินพัฒนาการ
3. กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.1 ความหมายของนิทาน
 - 3.2 คุณค่าของการเล่านิทาน
 - 3.3 ประเภทของนิทาน
 - 3.4 รูปแบบการเล่านิทาน
 - 3.5 เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน
 - 3.6 หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 3.7 การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
 - 3.8 คุณค่าและประโยชน์หุ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรฉบับนี้ไปพัฒนาเด็กได้ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรม
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
4. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

3. จุดหมายของหลักสูตร

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี กีฬา การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4. สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก กำหนดเป็น 2 ส่วน
ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้าน
ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้าง
องค์ความรู้ โดยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม ไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่
การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์
การเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่น
สัมผัส การเขียนภาพและการเล่นกับสี การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยดินเหนียว
ดินน้ำมัน ทราย ไม้ เศษวัสดุ ฯลฯ การต่อของ บรรจุ และแยกชิ้นส่วน

1.1.3 การรักษาสุขภาพ ได้แก่ การปฏิบัติตามสุขอนามัย

1.1.4 การรักษาความปลอดภัย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย
ของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่

1.2.1 ดนตรี ได้แก่ การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี การเล่น
เครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี ฯลฯ การร้องเพลง

1.2.2 สุนทรียภาพ ได้แก่ การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก
ขำขัน และเรื่องราวต่างๆ เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่างๆ

1.2.3 การเล่น ได้แก่ การเล่นอิสระ การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม
การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ การมีโอกาสดำเนินการความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การแก้ปัญหาในการเล่น การปฏิบัติตามวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.4.1 การคิด ได้แก่ การรู้จักสิ่งต่างๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น การเลียนแบบการกระทำและสิ่งต่างๆ การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบต่างๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงานการแสดง ความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่างๆ

1.4.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองและเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองการอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน การเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก อ่านภาพหรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน / เรื่องราวที่สนใจ

1.4.3 การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ ได้แก่ การสำรวจและอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่างๆ การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ ฯลฯ การเรียงลำดับสิ่งต่างๆ การคาดคะเนสิ่งต่างๆ การตั้งสมมติฐาน การทดลองสิ่งต่าง ๆ การสืบค้นข้อมูล การใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.4 จำนวน ได้แก่ การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน การนับสิ่งต่างๆ การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนหรือปริมาณ

1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ระยะ) ได้แก่ การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุ และการเทออก การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างๆ กัน การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของถนนและสิ่งต่างๆ การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ

1.4.6 เวลา ได้แก่ การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญาณ การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สารที่ควรรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการและความสนใจของเด็กโดยให้เด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะ ต่างๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหาร ตลอดจนเรียนรู้ที่แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้อง หรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัส ของสิ่งต่างๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

5. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 25-45) จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตัวอย่างกิจกรรมที่เสนอแนะปรากฏในตารางประจำวัน มีด้วยกัน 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวสิ่งต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติก สร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อยและเป็นกลุ่มใหญ่ มุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิด

รวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนโดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

4. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมการเล่นต่างๆ หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมต่างๆ เหล่านี้ เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตา หรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมและการละเล่น

6. เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกา ง่ายๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสำคัญเกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3-6 ปี เช่น แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อตามแบบ

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ของนักการศึกษาในต่างประเทศ อีกหลายท่านที่ให้ความสนใจและเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาด้วยสาเหตุสองประการ ประการแรก การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ หากพื้นฐานในขั้นนี้ไม่ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมอย่างบริบูรณ์แล้ว การเรียนรู้ในขั้นต่อไป ย่อมประสบความยากลำบากและยากที่ผู้เรียนจะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ประการที่สอง ด้วยความสำคัญดังกล่าว การคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจึงเป็นเรื่องท้าทาย แต่ส่วนใหญ่ การคิดค้นนวัตกรรมสำหรับการศึกษานปฐมวัยกระทำอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตก โดยที่ ในสังคมไทยยังมีการศึกษาค้นคว้านวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กไทยน้อยมาก แนวคิดของ รูดอล์ฟ (Rudolf) (บุษบง คันติวงศ์, 2535, หน้า 30-35) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยนี้จะไม่มีการแบ่งเนื้อหาสาระเป็นวิชาแต่จะเป็นการจัดเนื้อหาสาระในรูปของประสบการณ์ในการเล่นและในการดำเนินชีวิตโดยเนื้อหาสาระเหล่านั้นจะเป็นการบูรณาการในกิจกรรมต่างๆ คือ

1. ภาษา มีความสำคัญเพราะการพูดเป็นการสื่อสารที่เข้าถึงจิตใจของเด็ก ได้มากที่สุด โดยสื่อผ่านนิทานและคำประพันธ์เพื่อให้เด็กได้สัมผัสอารมณ์ความรู้สึก เพราะเทพนิยายจะแฝง ภูมิปัญญาและความจริงทางจิตใจที่เด็กเห็นภาพได้ ส่วนภาษาเขียนนั้น

ยังไม่เน้นในวัยนี้ แต่สามารถให้เด็กได้วาดภาพและขีดเขียนอย่างอิสระเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ปรากฏเป็นสัญลักษณ์ มิติ ผลงานของเด็กมีทั้งที่เป็นภาพอย่างเดี่ยว และภาพกับข้อความ เช่น ชื่อของเด็ก เด็กเรียนรู้ภาษาเขียนจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะจากการเลียนแบบพฤติกรรมกรรมการอ่านเขียนในชีวิตจริงของผู้ปกครองและครู

2. คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ประสบการณ์ที่ได้เห็นว่าทุกหนทุกแห่งในจักรวาล ในมนุษย์ ในธรรมชาติมีคณิตศาสตร์อยู่ คณิตศาสตร์สัมพันธ์และเชื่อมโยงกับทุกสิ่ง และมีได้มีเนื้อหาเฉพาะส่วนที่เป็นแนวคิด แต่มีส่วนที่เป็นความรู้สึกควบคู่กันไปด้วย ของเล่นที่เป็นวัสดุธรรมชาติ เช่น แ่งไม้ ก้อนหิน กรวด ผ้า เรือก ที่ครูคัดเลือกและจัดทำเป็นของเล่นให้แก่เด็ก นอกจากแสดงให้เห็นความงดงามและนำมาหัดจรรยของธรรมชาติแล้ว ยังให้แนวคิดพื้นฐานทางเรขาคณิต เกี่ยวกับลักษณะต่างๆ ของวัตถุและรูปเรขาคณิตในสิ่งรอบตัว เมื่อเด็กจัดเก็บของเล่นเหล่านั้น เขาจะได้ฝึกทักษะการจำแนกและจัดกลุ่มกิจกรรมประจำวัน ตามหลักการทำซ้ำ ตามจังหวะเวลาที่สม่ำเสมอและการสังเกตและน้อมรับธรรมชาติ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะวิทยาศาสตร์จากการสังเกต และทำนายความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติรอบตัว ทุกๆวัน ตลอดเวลา

3. ศิลปะการระบายสี การปั้นและการวาดการใช้สีเป็นการจูงใจให้เกิดจินตนาการ และการพัฒนาการมองให้เข้าไปถึงความรู้สึก ครูจะส่งเสริมให้เด็กระบายสี ปั้น และมีความสุขกับสีโดยไม่จำเป็นต้องวาด หรือปั้นเลียนแบบของจริง เพราะเด็กปฐมวัยสามารถรู้สึกถึงคุณสมบัติของสีต่างๆ ได้ โดยไม่ต้องโยงสีกับวัตถุที่มันอยู่

4. ดนตรี เป็นการเน้นการใช้ดนตรี เพื่อพัฒนากายและจิตของเด็กให้สมดุล กลมกลืน เสียงมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกและเป็นประสบการณ์ของดวงจิต เพราะการฟังเสียง คือ การฟังดวงจิต เพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลเป็นเพลงทำนองที่นุ่มนวล ฟังแล้วเบาสบาย สอดคล้องอารมณ์ความรู้สึกของเด็กได้ดี เด็กสามารถร้องได้และรู้สึกสงบ

5. การเคลื่อนไหว : ยูริซมี เป็นการเคลื่อนไหวที่รูโดล์ฟ (Rudolf) ได้พัฒนาขึ้น เป็นศิลปะการเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงให้เห็นกฎเกณฑ์และโครงสร้างภายในของภาษาพูด และดนตรี ซึ่งมีอีกชื่อหนึ่งว่าเสียงพูดและดนตรีที่มองเห็นได้

6. งานปฏิบัติ หัตถกรรมและงานทำสวน งานปฏิบัติทำให้หลักสูตรวอลดอร์ฟ (Woldorf) มีความสมดุลระหว่างวิชาที่ใช้พลังสมองและวิชาที่ต้องใช้มือ แขนและขา การที่บางคนต้องเคลื่อนไหว เช่น เดินไปมาขณะกำลังคิด แสดงว่าการเคลื่อนไหวร่างกายช่วยการทำงานของสมอง เมื่อเด็กใช้มือสร้างหรือประดิษฐ์ของเล่น เขาจะได้ฝึกสมาธิ ความวิริยะอุตสาหะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความรู้สึกชื่นชมในสิ่งที่ตนสร้างขึ้น เด็กจะตระหนักถึงความยากลำบากในการคิด และการทำงานซึ่งจะช่วยให้เห็นคุณค่าทุกคน และทุกสิ่ง การทำสวนช่วยให้เด็กได้สัมผัสกับพื้นโลก และเรียนรู้คุณค่าและความยิ่งใหญ่ของแผ่นดิน

การจัดกิจกรรมตามแนวคิดของไฮสโคป (Hiscop) (วรนาท รักสกุลไทย, 2542, หน้า 56-57) คือ เน้นการเปิดโอกาสให้ทั้งครูและเด็กเรียนรู้ร่วมกันจากการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและรายบุคคล โดยในแต่ละวันจะมีช่วงหนึ่งเป็นช่วงวางแผนลงมือปฏิบัติและ ทบทวน (Plan Do Review) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการให้เด็กริเริ่มกิจกรรมอย่างอิสระ ทำให้เด็ก ได้พัฒนากระบวนการทำงานอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอนนำไปสู่ความมั่นใจและความเชื่อมั่น ในตนเอง

นักการศึกษาผู้ริเริ่มการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ 2542, หน้า 42) โดยเธอมีความเชื่อในการจัดการศึกษาว่า “จุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา ระยะแรกนั้นไม่ใช่การเอาความรู้ไปบอกให้กับเด็กแต่ควรเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้เจริญเติบโต ไปตามความต้องการตามธรรมชาติของเขา” หลักสูตรในการจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย ที่นำมาสอนเด็กแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ๆ คือ 1. ภาษา 2. คณิตศาสตร์ 3. วิชาการ 4. ประสบการณ์ชีวิต และ 5. ประสาทสัมผัส

การจัดกิจกรรมประจำวันของแต่ละโรงเรียน ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพและ วัฒนธรรม ของท้องถิ่น รวมทั้งการประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีของครู โดยครูจะกำหนดกิจกรรม แต่ละช่วง โดยคำนึงถึงหลักการ 3 ประการ คือ การทำซ้ำ จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ ความเคารพ และยอมรับคุณค่าของทุกสิ่ง ดังนั้นกิจกรรมประจำวันของโรงเรียนอนุบาลแต่ละแห่งจะยึดหยุ่น ไปตามสภาพชีวิตในชุมชนนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบแผนตายตัว

พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

1. ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม

ขจิตพรรณ ทองคำ (2536, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม ไว้ว่า พัฒนาการด้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจาก พฤติกรรมของบุคคลหรือองค์กรทางสังคม อาทิ ครอบครัว โรงเรียน

จิตรา ชนะกุล (2539, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม ไว้ว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมหรือเป็นการแสดงออก ของกลุ่มบุคคล

บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการ ด้านสังคมไว้ว่า พัฒนาการด้านสังคมหมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเนื่องจาก ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลที่ควบคุมโดยองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อพยายามมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

รัชดาภรณ์ อินทะนิน (2544, หน้า 23) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่าเป็นการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้ตรงกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อให้ความสามารถเข้ากับสังคมได้

กรณีการ โยธาวินทร์ (2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติ ส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะตนและส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น

ศศิมา พรหมรักษ์ (2546, หน้า 7) กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมว่า เด็ก 3-5 ปี จะใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนรู้ทักษะทางสังคมและภาษา เด็กวัยนี้จึงควรได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือ การช่วยเหลือ การเจรจาความขัดแย้งและพูดคุยกับผู้อื่นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาระหว่างเด็กกับบุคคลอื่น ครูควรสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทักษะทางสังคมอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น พัฒนาการทางสังคมจึง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลไปในทางที่ดีขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคมและสามารถดำรงอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ทฤษฎีพัฒนาการด้านสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมมีหลายทฤษฎี ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson) ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลของซัลลิแวน (Sullivan) ทฤษฎีพัฒนาสังคมของฮาวิกเฮอร์ (Havighurst's) และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) (ศศิมา พรหมรักษ์, 2546, หน้า 7-10)

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's) เน้นถึงความสำคัญของบุคลิกภาพมนุษย์ว่าจะพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในแต่ละช่วงอายุ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของชีวิตถ้าบุคคลใดได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่แล้วบุคคลนั้นก็มีบุคลิกภาพดีและพัฒนาขั้นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีริกสัน (Erikson) ได้แบ่งพัฒนาการทางสังคมไว้ 8 ระยะ ในช่วงของเด็กปฐมวัยคือ 3 ระยะแรกดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust)
อายุเด็กชั้นนี้อยู่ระหว่างแรกเกิด – 1 ปี ถ้าเด็กได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอมั่นคงจากบิดามารดาจะช่วยพัฒนาความรู้สึกในด้านความเป็นตัวของตัวเองและความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ที่ดีและมีความรู้สึกที่ปลอดภัยการที่เด็กได้รับการดูแลทางร่างกายอย่างสม่ำเสมอได้รับความอบอุ่นอย่างมั่นคงสม่ำเสมอ ได้รับการตอบสนองความต้องการ

อย่างทันทีทันใดสิ่งเหล่านี้จะทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจและเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นต่อไป แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ และไม่มีความมั่นคง เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่เชื่อมั่นในตนเอง ขาดทักษะในการที่จะเผชิญกับความทุกข์ยากและภาวะกดดัน

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง - ความไม่มั่นใจในตนเอง (Autonomy VS. doubt) อายุเด็กขั้นนี้อยู่ระหว่าง 2 - 3 ปี ในขั้นนี้เด็กเรียนรู้การใช้ทักษะทางร่างกายและทักษะทางจิตใจเด็กพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง และสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นตัวของตัวเองและความไม่มั่นใจในตนเอง ถ้าเด็กได้รับการควบคุม จำกัดความอยากรู้อยากเห็น เด็กจะรู้สึกสงสัย ลังเล ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรู้สึกไม่ปลอดภัย ความสำเร็จในพัฒนาการขั้นนี้คือ การให้เด็กได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการสำรวจโลกด้วยกิจกรรมและการเล่น

ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt) อายุของเด็กในขั้นนี้อยู่ระหว่าง 3 - 5 ปี หรือ 6 ปี ในขั้นนี้เด็กจะรู้จักร่วมมือในการวางแผน และปฏิบัติกิจกรรม เด็กต้องได้รับอิสระอย่างเพียงพอในการร่วมทำกิจกรรมผู้อื่น เด็กจะให้ความสนใจ ใช้ความคิดริเริ่ม และใช้ความพยายามจนประสบความสำเร็จ ขบวนการทางสังคมในขั้นนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดอารมณ์เร้นเร้น โกรธเคืองบิดามารดาที่ควบคุมเด็กมากเกินไป จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผิด การไม่จำกัดความคิดของเด็กจะส่งผลให้เด็กรู้จักการยอมรับ และไม่ยอมรับสังคม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเจริญงอกงามของพัฒนาการขั้นต่อไป

2. ทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

เฟิสท์ (Feist, 1990, pp. 216-227) ได้รวบรวมทฤษฎีพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลของซัลลิแวน (Sullivan) ไว้ว่า ซัลลิแวน (Sullivan) ได้กำหนดขั้นพัฒนาการจากรูปแบบที่สำคัญของบุคลิกลักษณะของมนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยซัลลิแวน (Sullivan) ได้แบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 7 ขั้น คือ วัยทารก (Infancy) วัยเด็ก (Childhood) วัยเข้าโรงเรียน (Juvenile Era) วัยก่อนวัยรุ่น (Pre-Adolescence) วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) และ วัยผู้ใหญ่ (Adulthood) ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงขั้นที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย คือ ขั้นวัยเด็ก (Childhood) อยู่ในระหว่างอายุ 1.5 - 2 ปี จนถึงอายุ 5 หรือ 6 ปี เป็นระยะที่มีพัฒนาการโครงสร้างประโยคทางภาษา ที่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจนเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อนที่เสมอภาคกันเด็กสามารถค้นพบเกี่ยวกับตัวเองและรู้จักการสร้างมิตรภาพกับผู้อื่นการที่เด็ก 2 คนสามารถเล่นบทบาทสมมติหรือเล่นละครร่วมกันนั้น เด็กจะได้เรียนรู้ถึงรูปแบบของวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ควบคู่กับการพัฒนาทางภาษาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ในขั้นนี้เด็กจะเกิดความวิตกกังวลแต่สามารถ

บริหารจัดการกังวลได้ เด็กจะเรียนรู้คุณค่าในด้านคุณธรรมจากสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสังคมทั้งด้านดีและไม่ดี ขณะเดียวกันเด็กจะเรียนรู้การถูกจำกัดอิสรภาพจากประสบการณ์ ความคิดเห็นของตนที่กำลังเจริญงอกงาม ในวัยนี้เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีความหมาย การเล่นร่วมกันกับผู้อื่น จะทำให้เด็กค้นพบตัวเองรู้จักผู้อื่น ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นต่อไป

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเซอร์ (Havighurst's Theory of Development)

ศศิมา พรหมรักษ์ (2546, หน้า 9) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ ฮาวิกเซอร์ (Havighurst) ไว้ว่า ฮาวิกเซอร์ (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริกสัน (Erikson) เกี่ยวกับพัฒนาการแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยได้อธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นเป็นงานประจำ ซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้นๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบความสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเซอร์ (Havighurst) ได้แบ่งงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้น ออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อ แม่ โรงเรียน ครู ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้อง และบุคคลอื่น ๆ รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) (รัชดาภรณ์ อินทะนิน, 2544, หน้า 9) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรง (Direct Experience) คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และโดยอ้อม (Indirect Experience) คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Learning Through Modelling) ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการการสังเกต (Observational Process) การเรียนรู้ส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

4.1 กระบวนการสนใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการเลือกและรับรู้ลักษณะของพฤติกรรมที่สำคัญของตัวแบบ โดยผู้สังเกตจะต้องให้ความสนใจและรับรู้ลักษณะที่สำคัญให้ถูกต้อง แล้วนำสิ่งที่ได้จากการสังเกตมาสรุปรวบรวมไว้เป็นขั้นตอน

เพื่อให้่ายต่อการจำ ซึ่งความสนใจนี้จะทำให้สามารถจำแนกพฤติกรรมที่สำคัญออกจากพฤติกรรมอื่นของตัวแบบได้ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการสนใจจากตัวผู้สังเกตหรือจากโครงสร้างและลักษณะของตัวแบบ ได้แก่ ความชัดเจน ความซับซ้อน ความน่าสนใจของตัวแบบ รวมทั้งองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพระหว่างตัวแบบกับผู้สังเกต

4.2 กระบวนการคงไว้ (Retention Process) เป็นกระบวนการของการจำเป็นการรวบรวมลักษณะพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตไว้ในระบบความจำในรูปของสัญลักษณ์ (Symbolic Forms) ได้แก่ จินตภาพ (Image) และภาษา (Verbal) เมื่อบุคคลได้เห็นพฤติกรรมของตัวแบบที่ตนสนใจการรับรู้จะเกิดขึ้น และเมื่อพฤติกรรมสิ้นสุดลง มโนภาพของพฤติกรรมดังกล่าวจะยังคงอยู่ในความทรงจำและจะถูกคิดแปลงเป็นสัญลักษณ์ทางภาษา ซึ่งสามารถจดจำได้ง่ายและนานกว่า

4.3 กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการแปลงสัญลักษณ์ในระบบความจำออกมาเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะถูกต้องหรือใกล้เคียงกับตัวแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตและความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคคลนั้น

4.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) การเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น มนุษย์ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่ตนได้รับรู้มาทั้งหมด แต่จะเลือกพฤติกรรมของตัวแบบที่ก่อให้เกิดผลดีตอบแทนมากกว่าพฤติกรรมที่ตนได้รับรู้มาทั้งหมด การประเมินพฤติกรรมของตัวแบบจึงเป็นไปในรูปของการรับเอาสิ่งที่ทำให้ตนพึงพอใจ และปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วยหรือไม่พึงพอใจ

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาไปตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ และจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) การเรียนรู้พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยต้องอาศัยกระบวนการสังเกตจากตัวแบบ ประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดทางสังคม สามารถแสดงความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

3. ลักษณะพัฒนาการด้านสังคม

เด็กแต่ละคนจะพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมได้นั้นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ดังที่ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 21) กล่าวว่า จากความรู้สึกผูกพันภายในครอบครัวที่ต้องการพึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีความสนใจกับการเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้น และเรียนที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์และยอมรับความคิดเห็นความรู้สึกของผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีโอกา

ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกัน หรือผู้อื่นมากขึ้น อีกทั้งได้รับการส่งเสริมลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม เด็กย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและเรียนรู้บทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

จิตินันท์ เตชะคุปต์ (2537, หน้า 55) กล่าวถึงลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปี จะมีการเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนมากขึ้น รู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี กระตือรือร้นช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1978, p. 239) กล่าวถึงเด็กอายุ 2 - 6 ปี ว่าทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้ คือ การต่อต้าน การก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การแข่งขันชิงดี การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การมีใจกว้างขวาง การเป็นที่ยอมรับของสังคม การเห็นอกเห็นใจ

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ลักษณะทางสังคมของเด็กอายุ 2 - 6 ปี มีการเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน มีข้อตกลงในกลุ่มสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงในกลุ่มได้ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักการรอคอยผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้ให้และผู้รับที่ดี มีลักษณะการเป็นผู้นำและผู้ตาม ให้การช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญของพัฒนาการด้านสังคม

รูปแบบของพัฒนาการด้านสังคมที่พัฒนาขึ้นในเด็กปฐมวัย มีรากฐานมาจากพฤติกรรมในวัยทารกและบางพฤติกรรมก็เกิดขึ้นในระยะเริ่มเข้าเรียนอนุบาลซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบตัว อาทิ ครู เพื่อน และบุคคลอื่นๆ เป็นต้น เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1978, pp. 237- 239) กล่าวว่า รูปแบบของพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่ปรากฏในขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมีดังต่อไปนี้ คือ การร่วมมือ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปร่างป็นสิ่งของ และการเห็นอกเห็นใจซึ่งแสดงออกมาในรูปของการช่วยเหลือปลอบโยน พฤติกรรมเหล่านี้มีผู้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

การช่วยเหลือ

แนนซี และไมเคิล (Nancy & Michael, 1979, pp. 356-363) ได้กล่าวว่า การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการที่ไม่ใช่ทางอารมณ์แก่ผู้อื่น เช่น ช่วยผู้อื่นโดยการให้ข้อมูล ช่วยผู้อื่นทำงานหรือเสนอสิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน

บี (Bee, 1985, pp. 396-401) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนของเด็กปฐมวัยว่า เป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงบวก ซึ่งเด็กอายุ 2 - 3 ปี จะมีชนิดของการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการให้ เช่น เด็กจะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือให้ของเล่นหรือพยายามปลอบใจเด็กคนที่ได้รับบาดเจ็บ เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าคนที่ไม่ใช่เพื่อน เด็กบางคนจะแสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือมากกว่าคนอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัว และบุคคลอื่นๆ รวมทั้งเพื่อน

ประณต คำจิม (2529, หน้า 217-219) มีความเห็นสอดคล้องกับเฮอร์ล็อก (Hurlock, 1978, p. 239) ว่า เด็กที่มีอายุ 3 ปี ไปแล้วเมื่อประสบเหตุการณ์ที่ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น ได้รับบาดเจ็บ เด็กจะแสดงความเห็นอกเห็นใจ พยายามขจัดความทุกข์ให้หมดไป โดยเข้าไปช่วยเหลือด้วยการปลอบโยน ตักเตือนหรือแนะนำ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า พฤติกรรม การช่วยเหลือเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมความเห็นอกเห็นใจ และเป็นพฤติกรรมที่สามารถ จะพบเห็นได้จากการพูด และ/หรือการแสดงท่าทางของเด็ก

สรุปได้ว่า การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการ ของผู้อื่นซึ่งแสดงออกมาด้วยการใช้คำพูดและ/หรือแสดงท่าทาง เช่น ปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับ บาดเจ็บ ให้สิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน หรือช่วยเพื่อนทำงาน

การแบ่งปัน

แนนซี และไมเคิล (Nancy & Michael, 1979, pp. 356-363) กล่าวว่า การแบ่งปันเป็นการให้หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยใช้เป็นเจ้าของมาก่อนได้ชั่วคราว

ครอก และลามม์ (Krogh & Lamme, 1983, pp. 88-192) กล่าวถึง ทฤษฎี ของ ดามอน (Damon) และเซลแมน (Selman) ว่า การแบ่งปัน และการให้ของเด็กอายุ 4-6 ขวบ จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และคิดยึดรูปธรรม เด็กจะมีความรัก และห่วงหาแลงเลิงของที่เป็น ของกิน ของใช้ และของเล่น และมักจะชอบสิ่งของอย่างเดียวกัน ดังนั้น สิ่งของที่เด็กจะแบ่งปัน ให้เพื่อนจึงเป็นสิ่งที่เด็กไม่ชอบ

สเตาบี (Staub, 1971, pp. 805-816) ได้ศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัย เป็นเพศหญิงจะตอบสนองการขอร้องของเพื่อนมากกว่าเพศชาย และเด็กเพศชายจะแสดง พฤติกรรมแบ่งปันมากกว่าเพศหญิง

เบิร์ช และบิลล์แมน (Birch & Billman, 1986, pp. 387-395) แสดงให้เห็นว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันให้เพื่อนที่คุ้นเคยมากกว่าคนที่คุ้นเคยน้อยกว่า

ศุภกุล เกียรติสุนทร (2532, หน้า 62) ได้กล่าวถึงข้อสังเกตจากการวิจัยว่า เด็กมักจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปัน และให้ของกิน ของใช้ส่วนของเล่นเด็กไม่ค่อยจะแบ่งปัน ให้เพื่อน แต่อย่างไรก็ตามเด็กที่มีไม่ค่อยแสดงพฤติกรรมแบ่งปันหรือให้ ก็แสดงพฤติกรรมแบบอื่น เช่น การช่วยเหลือเพื่อน การปลอบโยนเพื่อน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การแบ่งปันเป็นการให้หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยใช้เป็นเจ้าของ มาก่อนได้ชั่วคราวถ้าจะแบ่งปันให้จะให้ในสิ่งที่ตนไม่ชอบ หรือยอมให้กับคนที่คุ้นเคย

การร่วมมือ

คอลลินส์ (Collins) และเอชเมอร์ (Ashmors) (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528, หน้า 228) อธิบายว่า การร่วมมือ หมายถึง การที่บุคคล 2 คน มีจุดมุ่งหมาย อันเดียวกันในการกระทำต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

มูสเซน และคนอื่นๆ (Mussen & others, 1969, p. 358) ได้กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกัน 2 คน หรือมากกว่า เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น ร่วมมือในการเล่น เกม การร่วมทีมกีฬา

สรุป การร่วมมือเป็นการกระทำกิจกรรมร่วมกัน 2 คน หรือมากกว่า เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ซึ่งเฮอร์ล็อก (Hurlock, 1978, p. 239) กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ การเล่น และการทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น เมื่ออายุเข้า 4 ปี และจะเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนได้เป็นเวลานานขึ้นทีละน้อย ถ้าเด็กยังมีโอกาสในการเล่น และทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน มากเท่าใด เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือกับเพื่อนได้มากขึ้นเท่านั้น

4. การประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 - 6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กโดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็น ส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้มุ่งให้นำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งมี จุดมุ่งหมาย ของการวัดและประเมินพัฒนาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2539, หน้า 23-24)

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กทั้งเป็นรายกลุ่มและ รายบุคคล เพื่อค้นหาเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

2. เพื่อประเมินโปรแกรมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย

3. เพื่อสื่อสารให้ผู้ปกครองรับทราบและร่วมมือกันพัฒนาเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539, หน้า 23-24) กล่าวถึงการประเมินพัฒนาการเด็กจะต้องประเมินเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่องทุกระยะ เพื่อดู การพัฒนาของเด็กแต่ละด้านและนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการ หรือแก้ไข ข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเด็กจะได้มีพัฒนาการสูงสุดเต็มตาม ศักยภาพ และความพร้อม

กรมวิชาการ (2540, หน้า 46) ยึดหลักการประเมินพัฒนาการดังนี้

1. ต้องประเมินพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรม ประจำวันของเด็ก โดยจัดการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรม ประจำวัน

4. ทำการประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการเลือกใช้เครื่องมือและ การจดบันทึก ไว้เป็นหลักฐาน

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 162) ได้กล่าวถึงการวัดและการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นการวัดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มิใช่การวัดเพื่อตัดสินได้หรือตก ซึ่งการวัดและการประเมินพัฒนาการมีหลายวิธีดังนี้

1. การสังเกต เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบโดยการเฝ้ามองจากสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองเป็นเวลานาน
 2. การสนทนาวิธีนี้ใช้ตั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอนและหลังจากสอนแล้ว เนื่องจากเด็กเล็กอ่านเขียนไม่ได้ เป็นการซักถามเรื่องราว และประสบการณ์
 3. การตรวจผลงาน วิธีนี้คือการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุดทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ มาตรวจ
 4. การใช้ข้อสอบปากเปล่า วิธีนี้เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งยังอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้
 5. การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอบเด็กเพื่อบันทึกความพร้อมในการเรียนเป็นทางการ ควรจัดข้อทดสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน
- ดังนั้นการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะต้องประเมินความพร้อมทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะเลือกใช้วิธีการประเมินผลแบบใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบความพร้อม และจุดประสงค์ที่จะวัดและประเมินผลแต่ละครั้ง ซึ่งควรนำวิธีการประเมินมาใช้ให้เหมาะสม

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม

การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กมีวิธีการต่างๆ หลายวิธี ดังต่อไปนี้ (นาเนคร ธรรมบวร, 2540, หน้า 99 - 107)

1. การสังเกต โดยส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะสังเกตเด็กจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็ก เช่น ในขณะที่เด็กกำลังทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมเสรีขณะกำลังเล่นกับเพื่อน โดยครูอาจเลือกสังเกตเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ แล้วจดบันทึกไว้ หรือจะใช้แบบบันทึกพฤติกรรม (checklist) ก็ได้ เช่น การโต้เถียงกันระหว่างเด็กซึ่งพบเห็นได้บ่อย ๆ ในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ครูอาจทำการสังเกตว่าเด็กแต่ละคน มีกระบวนการในการจัดการกับปัญหาอย่างไร และมีการแสดงออกและความคุมอารมณ์ของตนเองอย่างไร เป็นต้น

ในขณะเดียวกัน ครูควรทำการสังเกตเด็กในมุมการเล่นต่างๆ เช่น มุมบทบาทสมมติหรือ มุมดนตรี เป็นต้น ในการเล่นอิสระต่างๆ เหล่านี้ เด็กจะแสดงออกถึงความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองและสิ่งซึ่งเด็กประสบในชีวิตประจำวันของตน

การเล่นของเด็กในแต่ละเหตุการณ์ อาจจะให้เรื่องราวน้อยมากเกี่ยวกับตัวเด็ก
อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กัน จากการสังเกตหลาย ๆ ครั้ง จะช่วยให้ครูทราบถึง
พัฒนาการทาง อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก

ในการประเมินผลพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ครูควรทำการสังเกตเด็ก ในขณะที่เด็กกำลังมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน หรือเล่นกลางแจ้ง มากกว่าการเลือกสังเกตเด็ก ในขณะที่เด็กเล่นคนเดียว นอกจากนั้นครูควรเอาใจใส่กับคำพูดที่เด็กแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกระหว่างเพื่อน เช่น ถ้าเด็กในห้องเป็นจำนวนมากพูดว่า “หนูไม่อยากเล่นกับนัทเลย” ครูควรให้ความสนใจกับวิธีการที่นัทแสดงออก หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเพื่อจะได้ทราบสาเหตุ

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบบันทึกพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม ของเด็กวัย 4 – 6 ปี

[illegible]

2. การรวบรวมผลงานเด็ก ผลงานต่างๆ ของเด็ก เช่น ภาพวาด ภาพปั้น ผลงานทางศิลปะของเด็กหรือแม้แต่นิทกของเด็กละก็แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจและสังคมของเด็ก นักการศึกษาอาลมี (Almy) และ เจนนิชิ (Genishi) (1979, p. 145) กล่าวว่าพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจของเด็กจะสะท้อนผ่านงานทางศิลปะ การใช้สีและ ภาพวาดของเด็กในช่วงอารมณ์ต่างๆ จะแตกต่างกัน เช่น ภาพวาดในขณะที่เด็กอารมณ์แจ่มใส จะแตกต่างจากภาพวาดในขณะที่เด็ก มีความวิตกกังวล เป็นต้น

นอกจากนั้น ผลงานทางศิลปะของเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงการเจริญเติบโต และความพยายามที่จะเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตของเด็ก

โดยส่วนใหญ่ เด็กเล็ก ๆ จะแสดงอารมณ์ต่างๆ ของตนผ่านทางภาพวาด มากกว่าการเขียน หรือคำพูด ดังนั้นผลงานทางศิลปะของเด็ก จะสามารถให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวเด็กได้โดยครู อนุบาลอาจจะพูดคุยกับเด็กเกี่ยวกับภาพที่เด็กวาดแล้ว เขียนเรื่องที่ เด็กเล่าได้ภาพที่เด็กวาดได้

3. การสัมภาษณ์ พูดคุย การสัมภาษณ์ พูดคุยอาจเกิดได้ทั้งกับตัวเด็กเอง และกับผู้ปกครอง โดยส่วนใหญ่แล้วครูหรือนักจิตวิทยาโรงเรียนจะสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ปกครอง ของเด็กในเรื่องที่ต้องการทราบ (ดวงเดือน ศาสดรภัทร, 2537 , หน้า 363) เช่น ถ้าครูสังเกต ว่าเด็กแสดงอารมณ์โกรธและก้าวร้าวกับเพื่อน ๆ เสมอ ครูอาจจะมีการพูดคุยกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กขณะที่เด็กอยู่ที่บ้าน ทั้งนี้เพื่อจะได้เข้าใจในตัวเด็กมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ครูอาจมีการพูดคุยกับเด็กโดยตรงเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึก ของเด็กได้ ทั้งนี้เนื่องจากพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนละเอียดอ่อน และบางครั้งก็ยากแก่การสังเกต การพูดคุยกับเด็กโดยตรงจะช่วยให้ครูเข้าใจความรู้สึกนึกคิด ของเด็กและไม่ด่วนสรุป ตัดสิน หรือตีความพฤติกรรมเด็กเร็วเกินไป ครูอาจใช้คำถามง่าย ๆ เช่น “หนูรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นวันนี้” เป็นต้น นอกจากนั้นครูอาจพูดคุยกับเด็ก เป็นกลุ่มได้ โดยครูอาจนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กทั้งห้องมาพูดคุยอภิปรายกับเด็กว่า เด็กรู้สึกอย่างไร เป็นต้น

4. การใช้แบบทดสอบ เป็นการทดสอบเพื่อต้องการทราบความรู้สึก ของเด็กปฐมวัย โดยการสร้างสถานการณ์ (รูปภาพ) มาถาม แล้วให้เด็กตอบโดยเลือกรูป ที่แสดงอารมณ์ต่างๆ กัน ทั้งนี้เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิดของเด็กที่มีต่อเหตุการณ์ต่างๆ นั้นเอง (ดวงเดือน ศาสดรภัทร, 2537, หน้า 363) เช่น ครูอาจสมมติเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กหรือที่เด็ก พบเห็นเสมอๆ ขึ้นมา แล้วถามเด็กว่า เด็กรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ที่ว่านั้น ทั้งนี้ก็โดยมี รูปภาพประกอบให้เด็กดู เช่น “ถ้าหนูกำลังเล่นของเล่นอยู่ แล้วเพื่อนมาแย่งของเล่นไป หนูจะ รู้สึกอย่างไร” เป็นต้น

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

ถือเป็นเรื่องท้าทาย และซับซ้อน ทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมหลายอย่างไม่อาจสังเกตเห็นทันทีทันใด ในขณะเดียวกัน เด็กก็มีพฤติกรรมการแสดงออกหลายรูปแบบ ซึ่งในบางครั้งทำให้ยากแก่การสรุป ครูมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การประเมินผลหลายรูปแบบเริ่มตั้งแต่การสังเกต การรวบรวมผลงานเด็ก การพูดคุย สัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครองรวมถึงการใช้แบบทดสอบ การจะเลือกใช้เทคนิควิธีการประเมินผลรูปแบบใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับเด็ก ตัวครูและผู้ปกครอง

กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

นิทานเป็นเรื่องที่เล่ากันมาช้านานจากผู้ใหญ่สู่เด็กเล็ก ๆ จนกลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาในการกล่อมเด็ก เรื่องที่นำมาเล่าประกอบด้วยตำนาน ชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล เรื่องราวของสัตว์ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หรือเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการเพื่อความบันเทิง สนุกสนาน และปลูกฝังนิสัยที่ดีงามที่ผู้เล่าต้องการถ่ายทอดไปสู่เด็ก

1. ความหมายของนิทาน

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2540, หน้า 45) ให้ความหมายว่า นิทานเป็นเรื่องราวทั่วไปที่เล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังสนุกสนานเพลิดเพลินและสอดแทรกคติธรรม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541, หน้า 2) ให้ความหมายไว้ว่า นิทานคือสื่อที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสร้างสื่อการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก

สันหพัฒน์ อรุณชาติ (2542, หน้า 2) ให้ความหมายว่า นิทานคือเรื่องที่มีผู้แต่งแต่งขึ้นใหม่โดยยึดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสถานการณ์ในเวลานั้น ๆ ซึ่งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม คติสอนใจที่พึงประสงค์ให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิตจากเนื้อหาของนิทาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก

เกริก ยุ้ยพันธ์ (2542, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึงนิทานหมายถึง เรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณนิทานในภาษาบาลี แปลว่า เรื่องเดิม เป็นเรื่องปฐกถา นิทานเป็นการผูกเรื่องขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสุขและสนุกสนาน แฝงคำสอนจรรยาในชีวติ การเล่านิทานจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องของผู้เล่าให้คนรุ่นใหม่ฟัง

วันเนาว์ ยูเด็น (2542, หน้าคำนำ) ให้ความหมายไว้ว่า นิทานคือชีวิตเรื่องราวในนิทานที่แท้จริงเป็นเรื่องราวของชีวิต นิทานไม่ใช่เรื่องสำหรับเพียงเพื่อ ฟัง อ่าน เพื่อสนุกสนานหรือรับคำสอนที่แทรกอยู่เท่านั้น

วรรณิ ศิริสุนทร (2542, หน้า 6) กล่าวว่า การเล่านิทานมีมาตั้งแต่โบราณ เดิมเป็นการเล่าด้วยปากเปล่า ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการตัวอักษรและการพิมพ์จึงได้มีการนำนิทานมาพิมพ์เป็นเล่ม ผู้เล่านิทานมักได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542, หน้า 48) ให้ความหมายของนิทานสรุปได้ว่า

1. เป็นเรื่องที่ผูกขึ้น เพื่อเล่าสู่กันฟัง
2. เป็นเรื่องที่ชั่ววาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอด หรือเขียนขึ้นทำนองการเล่า

ด้วยวาจา

3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเองทำนองการเล่าด้วยวาจา
4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิงและมีคติสอนใจเป็น

จุดประสงค์รอง

วาโร เฟิงส์วีสต์ (2542, หน้า 173) กล่าวว่า นิทานและการเล่าเรื่อง หมายถึง เรื่องราวที่เล่าต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และให้ความรู้ เพื่อให้คนเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติและคุณธรรมเพื่อสอนใจ ในระหว่างการเล่าเรื่อง อาจมีการสนทนา ได้ตอบ อภิปราย ชักถาม แสดงข้อคิดเห็นและแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าต่อเด็กเป็นอย่างมาก การที่ครูหรือผู้ใหญ่ได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานหรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กด้วย

สุภักดิ์ อนุกุล (2545, หน้า 8) กล่าวว่า นิทานเป็นประเพณีสืบทอดกันมาช้านาน ส่วนมากผู้เล่ามักเป็นผู้อาวุโส เรื่องที่นำมาเล่าประกอบด้วยตำนานหรือพฤติกรรมของบุคคล ด้วยมุ่งความบันเทิงและอบรมสั่งสอนลูกหลาน

มัทสีเอะ อิชิตาเกะ (2541, หน้า 22) กล่าวว่า นิทาน คือ การสื่อสารสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ผู้เล่านิทานจะต้องเล่าด้วยภาษาจากใจ จึงจะสามารถทำให้เด็ก ๆ รู้สึกประทับใจ

สรุป นิทาน หมายถึง เรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาจากผู้ใหญ่สู่เด็ก เพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการหรือเรื่องจริงที่เป็นชีวิตหรือพฤติกรรมของบุคคล โดยแฝงคุณธรรม คติสอนใจ และให้ความรู้ สร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านและผู้ที่ได้ฟัง นิทานเป็นสื่อที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ของเด็ก

2. คุณค่าของการเล่านิทาน

เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 6 ปี เป็นวัยแห่งการเพ้อฝัน สามารถสร้างจินตนาการมากมายแต่ความจำกัดทางการรับรู้จึงขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงควรเป็นวัย

ที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่านิทานเพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันซึ่ง ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (2536, หน้า 126) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานนั้นมีอิทธิพลและคุณค่าต่อเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดเด็กโดยการเล่านิทานจะเป็นเครื่องช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น การเล่านิทานมีคุณค่าดังนี้

1. ช่วยชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบนิทาน และความรู้สึกชื่นชมในหนังสือนิทาน

หรือก่อนที่จะอ่านอย่างเข้าใจ

5. ปลูกฝังให้เด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนา

หรือซักถามในขณะที่ฟังนิทาน

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542, หน้า 57) กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของนิทานมีมากมาย นิทานช่วยสร้างเสริมพัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เด็ก

1. นิทานช่วยเสริมสร้างและปรุงแต่งบุคลิกภาพ เมื่อผู้ฟังเกิดความประทับใจ
2. นิทานช่วยแก้ไขพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
3. นิทานช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
4. นิทานช่วยเสริมสร้างความสนใจและเฝ้าความสนใจ
5. นิทานช่วยสร้างสมาธิ และชาวเปลี่ยนบรรยากาศให้แก่ผู้ฟัง
6. นิทานช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ด้านพัฒนาการทางสังคม รูปแบบของการเล่านิทานเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง ซึ่งจะแสดงออกมาทางน้ำเสียง ลิลาท่าทางที่เป็นกันเอง เพื่อถ่ายทอดความสนุกสนานผสมผสานความรู้ คีลธรรมจรรยา ขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้ผู้ฟังเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม

นิทาน คือ พื้นฐานของการศึกษา เป้าหมายของการศึกษา คือ การพัฒนาเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่สามารถพึ่งตนเองได้ เด็กจะมีสัญชาตญาณการพึ่งตนเองอยู่แล้วเราสามารถเข้าใจเรื่องนี้ได้จากนิทานที่เด็กแสวงหาอยู่เสมอ (มัทธีเอะ อธิทาเกะ, 2541, หน้า 24-26) คุณค่าของนิทานในโลก ให้เด็กได้มีโอกาสสัมผัสนิทานทุกวันเด็กจะได้สัมผัสกับโลกใหม่ ๆ ทำให้จิตใจของเด็กพัฒนาขึ้น

1. ได้โลกใหม่
2. ความสามารถอ่านเรื่องออกด้วยตนเอง

3. ความประทับใจ นำสู่การประสบความสำเร็จในที่สุดเด็กจะก้าวสู่การอ่านหนังสือด้วยตนเองโอกาสต่อไป

4. สัมผัสชีวิตคน ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์

5. เกิดความกระตือรือร้น การที่เด็กมีประสบการณ์กับความสนุกสนานประทับใจกับนิทานอยู่เสมอส่งผลให้เด็กอยากรู้ อยากเห็น เกิดความกระตือรือร้นที่จะทำสิ่งใหม่

สรุปได้ว่า นิทานเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ประสบการณ์และหล่อหลอมรูปแบบในการดำเนินชีวิตให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ต้องการอิสระ อยากรู้ อยากเห็นสิ่งแปลกใหม่ ตื่นเต้น ตามจินตนาการ ช่างคิดช่างเพ้อฝัน นิทานจึงเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสนองความต้องการของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ คุณค่าของการเล่านิทานให้เด็กปฐมวัยฟังเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่ดี นำสู่พื้นฐานของการศึกษาเรียนรู้ที่ดีในวัยเติบโต

3. ประเภทของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2538, หน้า 20-22) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ 8 ประเภท คือ

1. เทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นจะมีอภินิหารหรือเวทมนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษหรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า มีเทวดา มียักษ์ เป็นต้น

2. นิทานประจำท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตกทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การคิด ฯลฯ

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เรียบเรียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้ปฏิบัติตนและละอายครอบครองและไม่ประมาท ช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถ อดอาจกล้าหาญ มักเป็นเรื่องราวทอดเรื่องจริงของบุคคลสำคัญ ๆ ไว้มักสร้างฉากหรือสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้นเกินความเป็นจริงเพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามบุคคลที่เป็นบรรพบุรุษนั้นมีความสามารถ และน่าสนใจจริง ๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้น ๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเต็มยกยู่กับกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือความเป็นจริง ลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก เปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรม แฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไข บางครั้งสอนแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเองเป็นเรื่องบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มีมุขที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องเกี่ยวกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เป็นต้น

วรรณิ ศิริสุนทร (2539, หน้า 13-19) ได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน ภายหลังมีการเขียนขึ้นตามเค้าเดิมบ้าง จดจำเรื่องราวมาเขียนขึ้นบ้าง ไม่ปรากฏว่าผู้แต่งดั้งเดิมเป็นใครมักจะกล่าวอ้างว่าเป็นของเก่าเอามาเล่าใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking-Beast tale) มีตัวละครเป็นสัตว์พูดได้ตอบกัน บางครั้งสัตว์ก็พูดได้ตอบกับคนด้วย เช่น เรื่องแม่ไก่สีแดง ปลาบู่ทอง ลูกเสือกับลูกวัว ฯลฯ

1.2 นิทานไม่รู้จักจบ (Cumulative tales) เป็นนิทานเรื่องธรรมดาพื้น ๆ แต่เนื้อเรื่องจะซ้ำ ๆ กันไปเรื่อย ๆ เช่น เรื่องดาบกับยาย เรื่องลูกไก่ตีนคูลม

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Droll หรือ Humorous tales) เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นทำนองไร้สาระหรือโง่เขลาหรือแปลกประหลาดชวนให้เห็นเป็นเรื่องตลกขบขัน บางครั้งก็เป็นการใช้ปฏิภาณไหวพริบ เช่น เรื่องศรีธนญชัย

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourquoi stories หรือ Tales that tell why) ส่วนใหญ่นิทานพื้นบ้านชนิดนี้มีเรื่องอธิบายหรือตอบคำถามของเด็ก ๆ ว่า “ทำไม...” ส่วนใหญ่อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสัตว์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในชาติต่าง ๆ บางครั้งก็เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น เรื่องทำไมกระต่ายจึงหางสั้น เลือดทำไมจึงมีลาย น้ำทะเลทำไมจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy tales) เป็นนิทานเกี่ยวกับเวทมนต์คาถา (Tales of magic) มีลักษณะที่เห็นเด่นชัด คือ เนื้อเรื่องยาว ซับซ้อน ตัวละครมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์สามารถบันดาลสิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่ชั่วร้ายได้ ผู้วิเศษสามารถทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้อย่างที่คนธรรมดาไม่สามารถทำได้ เป็นนิทานพื้นบ้านที่ครองใจเด็กมาเป็นเวลาช้านาน มักจะนิยมขึ้นต้นว่า “กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว” หรือ “ในกาลครั้งหนึ่ง” เช่น เรื่องสังข์ทองพระรถเมรี เจ้าหญิงนิทรา

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นนิทานสั้น ๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์

มีบทบาทเหมือนคน มีแกนเรื่องแกนเดียว มีโครงเรื่องง่ายและสั้น และต้องให้บทเรียนที่สอนใจ เป็นข้อสรุปที่ชัดเจน นิทาน คติธรรมของต่างประเทศที่รู้จักกันดีได้แก่ นิทานอีสป (Aesop's Fables) ผู้เขียนคือ อีสป (Aesop) ซึ่งเข้าใจกันว่าเป็นทาสชาวกรีก มีชีวิตอยู่ระหว่าง 520-560 ปีก่อนคริสตกาลเนื่องจากเขาถูกจำกัดเสรีภาพในการพูด และ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจึงพยายามหาทางออกด้วยการแสดงความคิดเห็นออกมาในรูปของนิทานคติธรรม ตัวอย่างได้แก่เรื่อง หมาป่ากับลูกแกะ ราชสีห์กับหนู นิทานสอนคติธรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานเทียบสุภาษิต เป็นนิทานที่ยกสุภาษิตตั้งเป็นโคลง 1 บท แล้วมีนิทานเปรียบเทียบได้กับโคลงนั้น

2.2 นิทานชาดก เป็นนิทานสอนคติธรรมของอินเดีย คำว่า ชาดก มาจากภาษากรีก แปลว่า เกิดแล้ว หมายถึงเรื่องราวของพระพุทธเจ้าและพระสาวกที่เกิดขึ้นมาแล้วในชาติก่อน ๆ และแต่ละชาติได้บำเพ็ญบารมีคือทำความดียิ่งขึ้นจนชาติสุดท้าย ได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า

3. นิทานปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงเหตุการณ์และเรื่องราวในบรรพกาล เกี่ยวกับพื้นโลก ท้องฟ้า และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มีพลังอำนาจเวทมนต์คาถาและอิทธิปาฏิหาริย์ เช่น เรื่อง The Heroes โดย Charles Kingsley และเทพดาพระเวท โดย อุดม รุ่งเรืองศรี

4. มหาकाพย์และนิทานวีรบุรุษ (Epic and hero tales) มีลักษณะคล้ายกับเทพปกรณัมต่างกันแต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพมีการกระทำที่กล้าหาญ ฝ่าอุปสรรค และประสบผลสำเร็จในที่สุด ได้แก่เรื่อง King Arthur and Knights of the Round (กษัตริย์อาเธอร์และอัศวินโต๊ะกลม) Robin Hood (โรบินฮูด) Ramayana (รามเกียรติ์) และเรื่องราววีรบุรุษประจำท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ท้าวแสนปมดันราชวงศ์อุทอง และไกรทอง วีรบุรุษแห่งเมืองพิจิตร

5. หนังสือภาพที่อ่านเล่นเป็นเรื่องสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal stories) นิทานสมัยเก่าที่มีตัวละครเป็นสัตว์จะพบมากในบทกลอนกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้านและนิทานสอนคติธรรมปัจจุบันนี้มีผู้แต่งนิทานสำหรับเด็กที่มีตัวละครเป็นสัตว์ โดยแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่ สัตว์ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคน สัตว์ที่มีความเป็นอยู่อย่างสัตว์ แต่พูดได้อย่างคน และสัตว์ที่มีความเป็นอยู่และมีความนึกคิดตามธรรมชาติของสัตว์ เรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กเล็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ หรือที่มีตัวละครเป็นสัตว์ มีทั้งที่แต่งเป็นเรื่องๆ ไป และแต่งออกมาเป็นหนังสือชุด ตัวเอกส่วนใหญ่มีบทบาทค่อนข้างซุกซน แต่เด็กๆ ชอบมากและส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นหนังสือภาพ เช่น The Ugly Duckling (ลูกเป็ดขี้เหร่) เขียนโดย อันส์ คริสเตียน แอนเดอร์เซน

นิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทนิทานขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่อง และที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท (สันหัตถ์ อรุณธาริ, 2542, หน้า 17) ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานดลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม
8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า นิทานมีหลายประเภทซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ 2 หมวดด้วยกัน คือ นิทานสมัยเก่า มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และอภินิหาร เป็นต้น นิทานสมัยใหม่มีเนื้อหาเป็นปัจจุบัน ส่งเสริมความรู้ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4. รูปแบบการเล่านิทาน

การเล่านิทานมีอยู่หลายรูปแบบและวิธีการ (ลัดดา นิละมณี, 2527, หน้า 248) เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนเกิดความคิดและจินตนาการอย่างเต็มที่ ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานตลอดจนการสร้างบรรยากาศในขณะที่เล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเริ่มต้นเล่า ครูควรจะมีวิธีการที่จูงใจเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การใช้เพลง การใช้ปริศนาคำทาย การใช้รูปภาพ เป็นต้น
2. ขณะที่เล่าควรให้เด็กมีอิสระทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึก
3. ผู้เล่าควรมีอารมณ์ร่วม ตามเนื้อเรื่องที่เล่า
4. ครูควรมีการใช้น้ำเสียงในการเล่าตามตัวละคร หรือเหตุการณ์นั้น ๆ

ในขณะที่เล่า

5. ควรใช้ภาพหรือท่าทางประกอบในขณะที่เล่า
6. ควรลำดับเรื่องราวให้เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป
7. ควรให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง
8. ควรใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก
9. ไม่เน้นการสั่งสอนมากเกินไปจนเด็กขาดสนุกสนาน

พรจันทร์ จันทวิมล (2539, หน้า 103-105) กล่าวถึงการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่สมบูรณ์ เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวเพื่อให้เด็กสามารถคาดคะเนได้
2. การเดินเรื่องได้อย่างรวดเร็ว
3. ตัวละครน้อย มีลักษณะเด่นที่จำได้ง่าย เด็กอาจสมมติตัวแทนได้
4. มีบทสนทนามาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้
5. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น การกล่าวคำซ้ำหรือสัมผัสจะช่วยให้เด็กจดจำได้ง่ายและรวดเร็ว

6. เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว สัตว์เลี้ยง หรือเรื่อง que เด็กสามารถจินตนาการได้

7. ความยาวไม่เกิน 15 นาที
เกริก ยุ้นพันธ์ (2539, หน้า 37) ได้เสนอรูปแบบของการเล่านิทาน ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า
2. การเล่านิทานแบบวาดไปเล่าไป
3. การเล่านิทานใช้สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบ

ดังนั้น ในการเล่านิทานแต่ละครั้งของครู ควรคำนึงถึงรูปแบบและวิธีการอยู่เสมอ เพื่อให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการเล่านิทาน แต่ละแบบมีความจำเพาะของประสิทธิภาพการเล่า ผู้เล่าสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม (กุลยา ดันติผลาชีวะ, 2541, หน้า 12 - 14) กล่าวคือ

1. การเล่านิทานปากเปล่าเป็นการเล่าที่อาศัยคำพูดและน้ำเสียงไม่ใช้สื่อประกอบการเล่า น้ำเสียงและจังหวะการพูดที่สูงต่ำเร้าใจผู้ฟังตามเนื้อเรื่องซึ่งต้องใช้ศิลปะการพูด การเล่าตามรูปแบบนี้อาจใช้กับการเล่าที่ต้องการจูงใจให้เด็กทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ การเล่านิทานปากเปล่าอาจให้เด็กเล่าเองผู้ใหญ่เล่าบ้างหรือช่วยกันเล่า การเล่านิทานปากเปล่าไม่ควรเล่าเกิน 15 นาที

2. การเล่านิทานประกอบท่าทาง เป็นการเล่าที่มีชีวิตชีวามากกว่าการเล่าด้วยปากเปล่า เด็กสามารถติดตามเรื่องได้และเกิดจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้น ท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่า ท่าทางแสดงร่วมของเด็ก ได้แก่ การทำหน้าตา การแสดงท่าทางกาย หรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

3. การเล่านิทานประกอบภาพ มีหลายชนิดด้วยกัน อาทิ ภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพยนตร์ เป็นสิ่งจูงใจและสร้างจินตนาการให้เด็กมากโดยเฉพาะภาพการ์ตูนที่เคลื่อนไหวไปมา เด็กจะสนุกสนานมากขึ้น

4. การเล่านิทานประกอบเสียง ได้แก่ เสียงเพลง เสียงดนตรี แถบบันทึกต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศ ความตื่นเต้น อยากติดตาม นอกจากนี้อาจใช้เสียงมาประกอบการเล่าได้

5. การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากาก ตัวแสดงในนิทาน หุ่นมือ หุ่นชัก หุ่นเชิด ตุ๊กตา เป็นต้น อุปกรณ์สามารถทำให้เด็กสนุกและตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้เป็นอย่างดี

วิธีการเล่านิทานดังกล่าวช่วยให้เด็กเกิดความสุขสบายใจ มีความรู้สึกที่เป็นอิสระทั้งทางร่างกายและจิตใจและเกิดทัศนคติที่ดี นอกจากนี้การเล่านิทานไม่ควรซ้ำซาก และจำเจ ควรพยายามแสวงหาวิธีต่าง ๆ ในการเล่านิทานให้น่าสนใจ เพื่อช่วยให้เล่านิทานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น วิธีการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างความคิดพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่ง ลิโว และ ริทซ์ (Livo & Riet, 1986, p. 384) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า “ผู้เล่าและผู้ฟังต่างมีประสบการณ์ร่วมกันในการเล่านิทานและแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จากการฟังนิทานเกิดจากความสามารถซึ่งไม่ใช่เพียงการได้เห็นเท่านั้น แต่เป็นการเฝ้าดูอย่างพินิจพิจารณา ไม่ใช่เพียงการได้รับเท่านั้น แต่เป็นการฟังอย่างตั้งใจไม่ใช่การเลียนแบบแต่เป็นการคิดสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ และไม่ใช่เพียงการสังเกต แต่เป็นการได้มีประสบการณ์และรับรู้สิ่งใหม่ ๆ ในทันทีทันใด” ดังนั้น การเล่านิทานจะช่วยจูงใจให้เด็กสนใจที่จะดู ฟัง และคิดแต่งเชื่อมโยงเรื่องราวซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความคิดที่ถ่ายทอดเป็นภาพตามจินตนาการให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2535, หน้า 38 - 39) ได้เสนอแนะวิธีการเล่านิทานไว้ข้อหนึ่งว่า การให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดหรือจินตนาการในการเล่าเรื่องที่ค้างไว้แล้วให้เด็กแต่งต่อตามจินตนาการหรือเล่าเรื่องจบแล้วให้ช่วยกันคิดตั้งชื่อเรื่อง จัดว่าเป็นวิธีการเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการเล่านิทานเพื่อให้เด็กได้เกิดความสุข สนุกสนาน และได้ประโยชน์จากการฟังนิทานสามารถนำข้อคิดจากนิทานไปปรับใช้ให้เข้ากับชีวิตประจำวัน ได้นั้นครูควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยตนเองบ้างตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับเด็กจะทำให้การเล่านิทานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

5. เทคนิคและวิธีการเล่านิทาน

การเล่านิทานให้สนุกและเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังจะต้องฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะหรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่มีมาแต่เดิม หากผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่านิทานที่ดีเก่ง มีความสามารถในการจูงใจเด็กที่เป็นผู้ฟัง ควรที่จะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ทดลองปฏิบัติ และเล่านิทานให้เด็กฟังอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ (สันหพัฒน อรุณชาติ, 2542, หน้า 25)

จวีวรรณ กีนาวงศ์ (2536, หน้า 104) กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานให้ได้ดีนั้น เป็นเรื่องยากพอสมควรผู้เล่าต้องใช้เทคนิคในการเล่าอย่างมาก เพื่อจะทำให้เด็กสนใจ ผู้เล่าต้องมีศิลปะในการเล่า นอกจากนี้ต้องให้ความรัก ความอดทน ความใกล้ชิดสนิทสนมกับเด็ก บุคลิกภาพและท่าทางของผู้เล่าก็สำคัญ การเล่านิทานประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์นั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจกับนิทานเรื่องที่จะเล่าเสียก่อน
2. เลือกคำที่ง่าย ๆ
3. ใช้บทสนทนาจะทำให้เด็กตื่นเต้น
4. หลีกเลี่ยงการบรรยายและคำอธิบายที่ไม่จำเป็น
5. ใช้เสียงแบบสนทนากัน คือ ช้า ชัดเจน มีหนักเบา
6. จับเวลาให้ดี เว้นตามจังหวะตามอารมณ์ของเรื่อง
7. เวลาเล่าให้เป็นกันเอง ให้ความรักความสนิสนมอย่างจริงใจ
8. นิทานที่นำมาเล่าให้ยาวพอ ๆ กับระยะความสนใจของเด็ก ประมาณ

15 - 20 นาที

9. มีรูปภาพประกอบอาจเป็นหนังสือภาพ หุ่น จะช่วยให้เด็กสนใจยิ่งขึ้น
10. เวลาเล่าอย่าย่อเรื่องให้สั้นจนขาดความสนุกไป
11. จัดบรรยากาศในห้องให้เหมาะสม
12. อย่าแสดงท่าทางประกอบการเล่ามากเกินไป
13. ขณะเล่าอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทานด้วยก็ได้ เช่น แสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องแต่ไม่ควรให้บ่อยนัก
14. สายตาของผู้เล่าจะต้องกวาดมองเด็กทุกคน
15. หากมีเด็กพูดหรือถามขัดจังหวะควรบอกให้เด็กรอจนกว่าจะจบเรื่อง
16. หลังจากเล่านิทานจบอาจให้เด็กช่วยกันตั้งชื่อเรื่องก็ได้
17. หลังจากเล่านิทานจบควรเปิดโอกาสถามวิพากษ์วิจารณ์
18. ถ้านิทานเรื่องยาวผู้เล่าอาจเล่าเป็นตอน ๆ ก็ได้

ไพพรรณ อินทนิล (2534, หน้า 103- 06) ผู้เล่านิทานที่มีความสามารถเล่าได้เก่งจะทำให้นิทานเรื่องที่น่าสนใจมีชีวิตชีวาสนุกสนานเป็นที่หลงใหลติดอกติดใจของเด็ก ๆ ได้ มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ไม่กระโดดข้ามไปมา
2. มีเทคนิคประกอบการเล่า
 - 2.1 ใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า
 - 2.2 ใช้ท่าทางประกอบการเล่า

- 2.3 ใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า
- 2.4 ใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่า
- 3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
 - 3.1 บรรยากาศเงียบสงบ
 - 3.2 ผู้ฟังไม่อยู่ในภาวะหิว ร้อน อยากเข้าห้องน้ำ หรือง่วงนอน
 - 3.3 สถานที่สบายสะอาด
 - 3.4 ความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้วัยแต่ละวัย
- 4. ควรมีการประเมินผลการเล่านิทาน เพื่อทราบข้อดีข้อบกพร่องของตัวเอง เพื่อให้การเล่านิทานครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สิ่งที่น่ามาประเมินคือ
 - 4.1 ผู้ฟังติดตามเรื่องตลอดไหม
 - 4.2 ผู้ฟังแสดงอาการเบื่อหน่ายหรือสนใจเรื่องอื่นมากกว่าหรือไม่
 - 4.3 ผู้ฟังมีปฏิกิริยาตอบสนองมีส่วนร่วมหรือไม่
 - 4.4 เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานและสาระหรือไม่
 - 4.5 ผู้ฟังเข้าใจภาษาที่ผู้เล่าใช้หรือไม่
 - 4.6 การใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่านิทานเป็นไปโดยราบรื่นตามเนื้อเรื่องหรือไม่

การเล่านิทานมีเทคนิควิธีการเล่าหลายรูปแบบ (วรรณิ ศิริสุนทร, 2542, หน้า 49) กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลที่จะเล่านิทานให้ดี สิ่งเหล่านี้อาจเป็นเสียง การเลือกใช้คำพูด คำสนทนาต่าง ๆ การแสดงท่าทาง การปฏิบัติตัว รวมถึงการใช้หนังสือภาพ เทคนิค ในการเล่านิทานควรยึดถือปฏิบัติดังนี้

1. การปรับเสียงให้ดีขึ้น
2. การวางท่าส่งจากการทรงตัวที่ดี
3. การเลือกใช้คำพูด
4. ภาษาถิ่น
5. สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการออกท่าทาง
6. หนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ
7. การแสดงสด
8. การขัดจังหวะ
9. การทดสอบกับผู้ฟัง
10. การวิจารณ์การเล่าด้วยตัวของผู้เล่าเอง
11. การเสนอรายการที่ประสบความสำเร็จ

สันตพัฒน์ อรุณฐารี (2542, หน้า 39) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ผู้เล่านิทานที่เก่งต้องมีเทคนิควิธีการซึ่งเกิดจากความสามารถเฉพาะตัว หรือ เกิดจากการฝึกฝนจนเป็นทักษะ โดยเทคนิควิธีการที่ใช้ในการเล่านิทานแบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1. การเตรียมตัวในการเล่านิทาน
2. การปฏิบัติกาเล่านิทาน
3. การจัดกิจกรรมหลังจากเล่านิทานจบ

ทั้งสามประการนี้ ผู้ที่อยากจะเป็นนักเล่านิทานที่เก่งควรศึกษาและฝึกหัดปฏิบัติจนเป็นทักษะซึ่งจะช่วยให้การเล่านิทานเกิดความสนุกสนาน และบรรลุวัตถุประสงค์เป็นที่พอใจของทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นแนวทางในการเล่านิทานว่ามีเทคนิควิธีการเล่าที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเตรียมตัวก่อนการเล่านิทาน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของผู้เล่า การเลือกนิทาน การเลือกสื่อที่ใช้ประกอบการเล่านิทาน ตลอดจนการจัดเตรียมสถานที่และบรรยากาศในการเล่านิทาน
2. การเล่านิทาน เริ่มจากการตกลงกฎกติกาในการฟังนิทานการใช้เทคนิคท่าทาง น้ำเสียง สื่อประกอบการเล่ารูปแบบต่าง ๆ
3. การมีกิจกรรมหลังการเล่านิทานจบ เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้เนื้อหาหรือแนวคิดในนิทานเรื่องนั้น ๆ

การเล่านิทานจะประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ขึ้นกับการเล่านิทาน นอกจากจะต้องใช้เนื้อเรื่องที่ดีเหมาะสมตามวัยของผู้ฟังแล้วการใช้เทคนิคในการเล่านิทานอย่างถูกต้องเหมาะสมก็เป็นศิลปะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้นิทานนั้นสนุกสนานและดึงดูดความสนใจให้เด็กเกิดความประทับใจได้มากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กควรศึกษาหลักการต่าง ๆ และเทคนิควิธีในการเล่านิทานให้เข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในการเล่านิทานให้เกิดประโยชน์กับเด็กมากที่สุด

6. หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

หลักการเลือกหนังสือนิทานให้เหมาะสมกับเด็กมีผู้ให้ข้อคิดไว้หลายท่าน ดังนี้ อารมณ สุวรรณपाल (2532, หน้า 472 - 474) ให้แนวคิดในการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กต้องพิจารณาสิ่งสำคัญหลายประการ คือ

1. เป็นเรื่องง่าย ๆ ดำเนินเรื่องดีมีจุดเด่นของเรื่องจุดเดียว เพื่อให้เด็กจับประเด็นของเรื่องได้
2. มีบทสนทนาบ้าง
3. ใช้คำซ้ำ ๆ คำคล้องจองและประโยคสั้น ๆ ที่จำง่าย

4. ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่ดึงดูดความสนใจเด็กและใช้ภาษาที่ถูกต้อง
 5. เหตุการณ์ของเรื่องควรเป็นเหตุการณ์ที่ใกล้ตัวเด็กและเรื่องที่คิดคำนึงถึงตามจินตนาการ

6. จุดเด่นของเรื่องควรง่ายและเป็นที่น่าสนใจของเด็ก
 7. ตัวละครเด่นควรมีตัวเดียว ถ้ามีตัวละครหลายตัวจะทำให้เด็กงง
 8. ถ้ามีเรื่องศาสนา วัฒนธรรม และเชื้อชาติ ควรเป็นเรื่องที่ใช้ภาพพจน์ถูกต้องและเหมาะสมกับท้องถิ่น

การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้น มุ่งเน้นไปที่เรื่องนิทานจะต้องเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่มีความสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ตัวละครไม่มากนักแต่มีลักษณะเด่นที่เด็กเห็นและจำได้ง่ายการดำเนินเรื่องควรเน้นที่บทสนทนามากกว่าเขียน

การเลือกหนังสือภาพนิทานสร้างสรรค์มีจุดสำคัญดังนี้ (มัทสีเอะ อธิทาเกะ, 2541, หน้า 31)

1. พิจารณาว่าหนังสือภาพนั้นมีความเป็นเอกลักษณ์ มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก
2. ให้เด็กได้สัมผัสหนังสือภาพที่มีลักษณะสีสันและรูปแบบหลากหลายประเภท
3. เลือกหนังสือภาพที่มีเรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อเปิดโลกของเด็กให้กว้างขวาง

4. เลือกผลงานที่แสดงเรื่องราว แนวคิดและสื่อสารอย่างชัดเจน
5. เลือกหนังสือภาพที่เด็กเกิดความรู้สึกรักอยากอ่านเองเมื่อผู้อ่านให้ฟังจบแล้ว

กรมวิชาการ (2543, หน้า 3) กล่าวว่า การเลือกนิทานให้เด็กฟัง ข้อสำคัญคือควรให้มีการแปรเปลี่ยนออกเป็นหลายแนว การเลือกเรื่องควรเหมาะกับผู้ฟัง เด็กไม่สนใจเรื่องซ้ำซ้อน เด็กสนใจเรื่องใกล้ตัว มีผู้สรุปความสนใจของเด็กในระดับอายุต่าง ๆ กัน ดังนี้

ระหว่างอายุ 4 - 6 ปี เด็กจะสนใจตนเองน้อยลง และหันมาสนใจกับสิ่งภายนอกมากขึ้น มีอารมณ์ขัน รักสนุก ชอบฟังนิทานต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ ชอบคำพูดซ้ำ ๆ

ระหว่างอายุ 6 - 7 ปี เด็กจะสนใจเรื่องเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เทวดา เรื่องลึกลับ ธรรมชาติ เรื่องเกี่ยวกับคน ชอบเรื่องที่เป็นจริง ชอบดูภาพประกอบสวย ๆ

ระหว่างอายุ 7 - 8 ปี เด็กยังชอบนิยายปรัมปรา นางฟ้า เทวดาอยู่ แต่เริ่มสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริง สนใจเด็กอื่น ๆ ชอบเรื่องที่ชวนสงสัย ชอบคิดอย่างสัน ๆ เด็กชายชอบการผจญภัย เด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับบ้าน ตุ๊กตา

ระหว่างอายุ 9 ปี เด็กหญิงยังชอบเรื่องนางฟ้า แต่เด็กชายหันไปสนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง วิทยาศาสตร์ ความคิดคำนึงมากขึ้น

ระหว่างอายุ 10 ปี เด็กสนใจเกี่ยวกับเรื่องประเทศอื่นๆ สนใจเรื่องประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติ และเรื่องเกี่ยวกับวีรบุรุษ

ระหว่างอายุ 11 ปี เด็กสนใจเรื่องการผจญภัย ลึกลับ สนใจวิทยาศาสตร์มากขึ้น

ระหว่างอายุ 12 ปี เด็กชายชอบนิทานเกี่ยวกับเรื่องที่จบลงอย่างมหัศจรรย์ให้คิด เรื่องและนิทานที่ไม่เหมาะที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟัง หรือเป็นนิทานที่เด็กอ่านเอง ได้แก่ นิทานต่อไปนี้ (เกริก ยุ้นพันธ์, 2539, หน้า 66)

1. เป็นนิทานที่มีคำสอนมากเกินไป
2. เป็นนิทานที่มีคำและประโยคไม่เหมาะสมกับเด็ก
3. เป็นนิทานที่มีเรื่องยืดเยื้อ
4. เป็นนิทานที่มีเรื่องทารุณโหดร้าย ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างที่ผิด ๆ
5. เป็นนิทานที่ส่งเสริมค่านิยมผิด ๆ
6. เป็นนิทานที่ผิดต่อศีลธรรมของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม
7. เป็นนิทานที่ไม่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

สันเทพวัฒน์ อรุณธาริ (2542, หน้า 23) เรื่องนิทานต่อไปนี้ไม่ควรนำมาเล่า ให้เด็กฟัง

1. เป็นเรื่องที่หวาดเสียวน่ากลัวอย่างไม่มีเหตุผล เช่น เรื่องเกี่ยวกับภูตผีปิศาจ
2. เรื่องเกี่ยวกับการรักใคร่
3. เรื่องเกี่ยวกับการพลัดพรากจากพ่อแม่ และการถูกทอดทิ้ง
4. เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณ มีการลงโทษอย่างรุนแรงเกินไป
5. เรื่องที่ผู้เล่าไม่ถนัดที่จะเล่าจะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีได้
6. เรื่องที่สอดแทรกศีลธรรมมากเกินไปจนเด็กเบื่อ ดังนั้น

การเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยนั้นการเลือกควรคำนึงถึงวัยของเด็กเป็นสำคัญ ตลอดจนเนื้อเรื่องและลักษณะของหนังสือนิทานจะทำให้ได้นิทานที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและพัฒนาการ ความวัยของเด็กได้เป็นอย่างดีส่วนนิทานที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ไม่สมควรนำมาเล่าให้เด็กฟังเป็นอย่างยิ่ง

จากหลักเกณฑ์และแนวคิดในการคัดเลือกนิทานที่กล่าวมา จะเห็นว่าการคัดเลือก นิทานที่ดีสำหรับเด็กเป็นสิ่งสำคัญต้องเลือกให้เหมาะสม เลือกเรื่องที่สอดคล้องกับความสนใจ และพัฒนาการตามวัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเด็กจึงจะได้รับประโยชน์จากนิทานอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้าม หากนิทานที่นำไปใช้กับเด็กไม่ได้รับการคัดเลือกโอกาสที่เด็กจะได้รับสื่อ ทางภาษาที่ไม่เหมาะสมก็มีมากขึ้นด้วย ซึ่งไม่อาจคาดคะเนได้เลยว่า นิทานที่ไม่เหมาะสม นั้นจะสร้างผลในทางไม่ดีให้กับเด็กได้สักเพียงใด

7. การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

1. ความหมายของหุ่นมือ

ขนิษฐา จินาภักดิ์ (2543, หน้า 103) ให้ความหมายของหุ่นมือ เป็นหุ่นที่มีแต่หัวและมือ มีเสื้อมือที่คอหุ่น เพื่อช่วยซ่อนมือเวลาเชิด อาจมีหุ่นบางตัวที่ต้องทำทั้งตัวคือมีขาด้วย ซึ่งช่วงขานี้อาจจะนำมาวางเฉย ๆ ไม่สามารถขยับได้ เมื่อจะแสดงก็นำหุ่นมือมาสวมบนมือข้างที่ถนัด หรืออาจจะแสดงทีละตัว 2 ตัวทั้งมือซ้ายและมือขวาก็ได้ ถ้าหุ่นมืออันไหนมีแต่เฉพาะส่วนที่เป็นหน้าก็จะสวมนิ้ว หัวแม่มือในตำแหน่งปากล่าง ส่วนนิ้วที่เหลือทั้งหมดก็จะอยู่ส่วนบน เวลาหุ่นพูดก็จะขยับนิ้วในลักษณะอ้าปากพูด แต่ถ้าหุ่นมือนั้นมีส่วนที่เป็นแขนด้วยก็จะให้นิ้วหัวแม่มือเป็นแขนข้างหนึ่ง นิ้วชี้และนิ้วกลางเป็นส่วนหัว ส่วนนิ้วนางและนิ้วก้อยเป็นแขนที่เหลือ หุ่นนี้ก็สามารถขยับได้ทั้งส่วนที่เป็นแขนและหัว

เกษลดา มานะจุติ และภิญญา มนูญศิลป์ (2535, หน้า 34) ให้ความหมายของหุ่นมือไว้ว่า ประกอบด้วยหัวหุ่นและมือ มีเสื้อมือปิดทับไม่ให้เห็นมือผู้เชิด หุ่นมือใช้แสดงท่าทางได้จำกัด เพราะเคลื่อนไหวได้เฉพาะส่วนหัวและมือเท่านั้น การเชิดต้องฝึกการเคลื่อนไหวให้ดี ผู้ชมจึงจะเกิดอารมณ์คล้อยตามเนื้อเรื่อง

พูนศรี คัมภีร์ปกรณ (2540, หน้า 11/3) ให้ความหมายของหุ่นมือไว้ว่า หุ่นมือได้แก่หุ่นที่เคลื่อนไหวโดยการขยับนิ้วหรือมือของคนเชิดคล้ายกับใส่ถุงมือ เวลาเชิดใช้นิ้วหรือมือสอดเข้าไปในตัวหุ่น มีวิธีแยกนิ้วได้หลายแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของหุ่นและความถนัดของคนเชิด

สรุปได้ว่า หุ่นมือ หมายถึง หุ่นที่มีแต่หัวและมือ มีเสื้อมือปิดทับไม่ให้เห็นมือผู้เชิด

2. อุปกรณ์และวิธีทำหุ่นมือ

การทำหุ่นชนิดนี้ต้องใช้ฝีมือในการเย็บ มิฉะนั้นหน้าหุ่นจะบิดเบี้ยวผิดรูป และไม่เป็นหุ่นชนิดที่ต้องการ (เกษลดา มานะจุติ และภิญญา มนูญศิลป์, 2535, หน้า 65)

อุปกรณ์

1. ผ้ากำมะหยี่หรือผ้าสาหลัด หรือผ้ายัดสำหรับทำหน้า
2. สำลีหรือฟองน้ำ
3. ดาสัตว์ อาจทำจากผ้ากำมะหยี่ หรือลูกกระดุมหรือดาสัตว์สำเร็จรูป
4. ผ้าสำหรับเย็บเสื้อมือ
5. ริบบิ้นหรือลูกไม้สำหรับตกแต่ง
6. ด้าย เข็ม

วิธีทำ

1. ลอกแบบลงบนผ้า ควรเลือกสีหรือเนื้อผ้าให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด
ตัดผ้าเพื่อเย็บประมาณ 1 เซนติเมตร

2. เย็บหูโดยใช้ผ้า 2 ชั้นประกบกัน แล้วกลับตะเข็บ
3. เย็บกรวย
4. ประกบผ้าทำหน้าหูทั้ง 2 ชั้นเข้าด้วยกัน โดยเอาชิ้นส่วนที่เป็นกระหม่อมไว้ตรงกลางที่จุด ก. และจุด ข. ของแต่ละชิ้นอยู่ตรงกัน เย็บและบากตะเข็บให้เรียบร้อย เพื่อไม่ให้เกิดรอยย่นหลังจากกลับตะเข็บแล้ว
5. ยัดนุ่นให้ได้ลักษณะของสัตว์แต่ละชนิด ควรใช้ไม้ลักษณะคล้ายตะเกียบช่วยยัดนุ่น เพื่อให้นุ่นเข้าถึงทุกส่วน และแน่นพอดี
6. สอดกรวยเข้าไปทางคอหู เย็บให้แน่นหนา
7. ครึ่งตำแหน่งคาให้เป็นใบคา เย็บคาติดลงไปใบคา
8. เย็บหูทั้งสองข้างให้ตรงกับตำแหน่งที่ถูกต้อง
9. แต่งหน้าหู
10. เย็บเสื่อติดกับกรวย ตกแต่งบริเวณคอด้วยริบบิ้นหรือลูกไม้หรืออื่นๆ เพื่อปิดไม่ให้เห็นรอยเย็บ

3. วิธีเช็ดหูมือธรรมชาติ

เกษลดา มานะจุติ และอภิญญา มนูญศิลป์ (2535, หน้า 87) กล่าวถึง วิธีการเช็ดหูมือ ดังต่อไปนี้

1. ใช้นิ้ว 3 นิ้ว คือ นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ และนิ้วกลาง สำหรับเช็ดหู โดยสอดนิ้วชี้ไว้ที่คอหู นิ้วหัวแม่มือและนิ้วกลางอยู่ที่มือหูทั้งสองข้าง นิ้วก้อยและนิ้วนางพับไว้
2. หวีหูทุกชนิดควรมีกรวย เพื่อจะได้ใช้นิ้วสอดเข้าไปบังคับหวีหูให้เคลื่อนไหวได้ ตามต้องการ ถ้าไม่มีกรวยหรือถ้ามีแต่หลวมกว่านี้ จะบังคับหวีหูลำบาก
3. ผู้เช็ดหูควรฝึกซ้อมการเช็ดหูที่หน้ากระจก เพื่อจะได้ดูว่าหูสามารถเคลื่อนไหวได้ในอิริยาบถต่างๆ เหมือนจริงหรือไม่ เช่น โบกมือ ทำทางขณะพูด ฯลฯ ถ้าหากไม่ฝึกซ้อม การเช็ดหู ผู้เช็ดอาจจะไม่สามารถบังคับหูได้ถูกต้อง ทำทางหูที่แสดงออกมาอาจจะไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ทำให้ไม่น่าดู
4. เสื่อหูมือไม่ควรสร้างให้ยาวจนเกินไป เพราะจะทำให้เกะกะขณะเช็ด แต่ก็ไม่ควรัดสั้นจนเกินไปจนกระทั่งเห็นแขนผู้เช็ด
5. ขณะที่หูพูด ควรขยับเขยื้อนตัวหูเล็กน้อย เพราะหูชนิดนี้ถ้าปากพูดไม่ได้ต้องใช้อาการเคลื่อนไหวตัวเล็กน้อย เพื่อให้ผู้ชมรู้ว่าหูตัวใดกำลังพูดอยู่ ฉะนั้นหูตัวที่ไม่ได้พูดก็ควรจะอยู่เฉยๆ ผู้ชมจะได้ไม่สับสนว่า หูตัวใดกำลังพูด

4. วิธีการสร้างโรงหู

ลัดดา นิละมณี (2531, หน้า 144-148) เมื่อมีการเช็ดหูจำเป็นต้องมีโรงเช็ดหูด้วย ครูของเด็กระดับปฐมวัยอาจสร้างโรงหูสำหรับเช็ดหูมือ ซึ่งมีวิธีการเช็ด

คล้ายคลึงกัน ได้แก่ หุ่นนิ้วมือ หุ่นมือ หุ่นกระบอก ขนาดของโรงหุ่นขึ้นอยู่กับขนาดของตัวหุ่น เช่น ถ้าเป็นหุ่นขนาดใหญ่ ได้แก่ หุ่นมือและหุ่นกระบอก เวทีโรงหุ่นจำเป็นจะต้องสร้างให้พอเหมาะกับตัวหุ่น และให้หุ่นหลายๆ ตัวสามารถออกมาแสดงพร้อมกันได้ด้วย โรงหุ่นอาจสร้างขึ้นอย่างง่ายๆ รวดเร็ว สวยงาม และสะดวกแก่การใช้ เชิดหุ่น อาจจัดให้มีการ เชิดหุ่นได้ทั้งในห้องศูนย์การเรียนรู้ และนอกห้องศูนย์การเรียนรู้ เด็กวัยก่อนประถมศึกษาจะมีโต๊ะประกอบกิจกรรมขนาดมาตรฐาน 60 x 120 x 50 ซม. อยู่แล้ว สะดวกที่จะใช้โต๊ะนี้ให้เป็นประโยชน์เพื่อสร้างโรงหุ่นเลือกสถานที่ส่วนที่เหมาะสมภายในห้องศูนย์การเรียนรู้เพื่อสร้างโรงหุ่น และที่นั่งสำหรับเด็กชมหุ่น เช่น สร้างโรงหุ่นแบบง่ายๆ ด้วยการตั้งโต๊ะตัวหนึ่งใช้ผ้าคลุมปิดฉากด้านหลังเพื่อบังตาของครูขณะเชิดหุ่น ยกโต๊ะอีกตัวหนึ่งพลิกด้านข้างตั้งบนโต๊ะตัวแรก ใช้พื้นโต๊ะกำบังตัวครูขณะเชิดหุ่น ใช้ผ้าคลุมด้านข้างทั้งสองข้างของโรงหุ่นเพื่อมิให้เห็นตัวครูผู้เชิดหุ่น ถ้าต้องการให้เวทีโรงหุ่นมีความยาวกว่า 120 ซม. อาจเลือกใช้โต๊ะอื่น ได้แก่ โต๊ะอาหาร โต๊ะปิงปอง เป็นต้น หรืออาจทำเวทีโรงหุ่นง่ายๆ โดยวิธีอื่น เช่น ขึงผ้ากับกรอบหน้าต่างที่มีผ้าบังตา หรือขึงผ้าที่กรอบประตูทางเข้าออก แล้วยืนเชิดหุ่น กล้องกระดาษหรือลังไม้ขนาดใหญ่ ตกแต่งเพิ่มเติมด้วยผ้าหรือใช้เก้าอี้ 2 ตัว มีไม้พาดที่พนักพิง คลุมด้วยผ้า หรือฉากที่ใช้กันศูนย์ดนตรี หรือฉากที่กันห้องพยาบาล ตกแต่งคลุมด้วยผ้า หรือใช้ผ้าคลุมเก้าอี้ นวมชนิดเท้าแขน โดยตั้งเก้าอี้ตรงมุมห้องซึ่งมีกรอบโรงหุ่นติดอยู่กับผนังห้องสองด้าน หากใช้ บริเวณนอกห้องเรียนเลือกบรรยากาศของสถานที่ให้เหมาะสมร่มรื่น อาจใช้ลวดซึ่งระหว่งต้นไม้ 2 ต้น ใช้ผ้าผืนใหญ่ เช่น ผ้าปูที่นอน หรือผ้าปูโต๊ะพาดบนราวลวดทำนองฉากผ้า หรือขึงลวด ที่ศาลาไทยขนาดเล็กที่มีอยู่ในสถานศึกษา ทั้งด้านหน้า และด้านข้างทั้ง 2 ด้าน ใช้ผ้าผืนใหญ่พาดบนราวลวดเพื่อกำบังตัวผู้เชิดจะได้โรงหุ่นที่สวยงาม น่าดู โรงหุ่นมือชนิดนี้ เรียกว่า โรงหุ่นเวทีปิด ขณะแสดงการเชิดหุ่น จะต้องไม่ให้ผู้ชมมองเห็นตัวผู้เชิดทั้งด้านหน้าและด้านข้างของเวที ส่วนความสูงของเวทีโรงหุ่น ขึ้นอยู่กับความสูงของผู้เชิดโดยเฉลี่ยว่า จะใช้วิธีนั่งหรือยืนเชิดหุ่น และจำนวนของผู้ชมมากน้อยเพียงไร และระยะที่นั่งของผู้ชมห่างจากเวทีโรงหุ่น ต้องอยู่ระดับพอเหมาะกับสายตาของผู้ชม มิให้ผู้ชมต้องแหงนหรือก้มหน้าดูขณะชมหุ่น

เล็กๆ พอใจจะเป็นผู้เชิดหุ่นเล่น หากครูดัดแปลงโดยจัดศูนย์หนังสือให้เป็น ที่เล่นเชิดหุ่น สำหรับเขาโดยวิธีจัดตั้งโครงเหล็กที่เป็นแผง ซึ่งมีผ้ามาบังตาที่ใช้กัน ให้เป็นบริเวณศูนย์หนังสือนั้น โดยจัดให้เป็นเวทีสำหรับเล่นเชิดหุ่น จัดเตรียมวางหุ่นประเภทหุ่นนิ้วมือ หรือหุ่นกันถุงกระดาษ หรือหุ่นมือประเภทหนึ่งประเภทใดก็ได้ ไว้บนม้ายาว ด้านหลัง ผู้เชิดหุ่น เพื่อสะดวกแก่เด็กหยิบตัวหุ่นไปเชิดเล่นเล่นตามใจชอบ ใช้ม้ายาว มีพนักพิงที่มีอยู่แล้วในศูนย์หนังสือให้เป็นที่นั่งชมหุ่นได้ด้วย

หากเด็กมีความพร้อมโดยรู้ค่าของจำนวนนับ และความหมายของตัวเลข มาแล้ว อาจจัดให้เด็กเล่นซื้อตัวที่เจ้าหน้าที่ขายตัวเข้าชมหุ่นด้วยก็ได้ เช่น ราคาเข้าชม

หุ่นคนละ 5 บาท ตามความพร้อมที่เด็กสามารถนับสตางค์กระดาษ แผ่นละ 1 บาท ให้ได้จำนวน 5 แผ่น โดยจ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ขายตั๋ว ซึ่งตั๋วแต่ละแผ่น จะเขียนราคาไว้แผ่นละ 5 บาทด้วย เป็นต้น

วิธีการจัดให้เด็กเล่นเช่นนี้ ให้ประโยชน์แก่เด็กๆ ดังนี้

1. เป็นวิธีการช่วยให้เด็กๆ ได้ฝึกการใช้นิ้วมือ มือ ข้อมือ ให้เคลื่อนไหวขณะเชิดหุ่น

2. เป็นวิธีการส่งเสริมให้เด็กฝึกพูด และคิดสร้างสรรค์เล่าเรื่องนิทาน

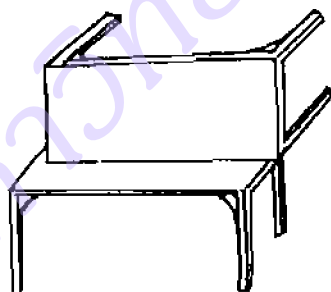
3. เป็นวิธีการฝึกให้เด็กรู้จักการฟังเพื่อน ๆ พูดขณะเชิดหุ่นเล่านิทาน

4. เป็นวิธีการฝึกความพร้อมทางทักษะในการคำนวณนับและอ่านตัวเลข

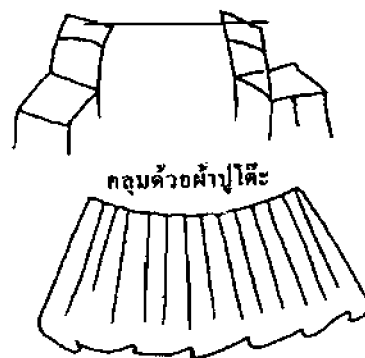
5. เป็นวิธีการฝึกให้เด็กๆ ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้แสดงการเชิดหุ่นเล่านิทาน และเป็นผู้ชม

การสร้างโรงหุ่นแบบต่างๆ

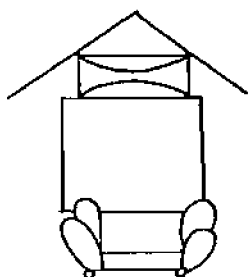
1. โต๊ะกิจกรรมมาตรฐาน 60x120x50 ซม.
พลิกด้านข้างตั้งบนโต๊ะ อีกตัวหนึ่ง

2. เก้าอี้ 2 ตัว กับไม้วางพาดพนักเก้าอี้

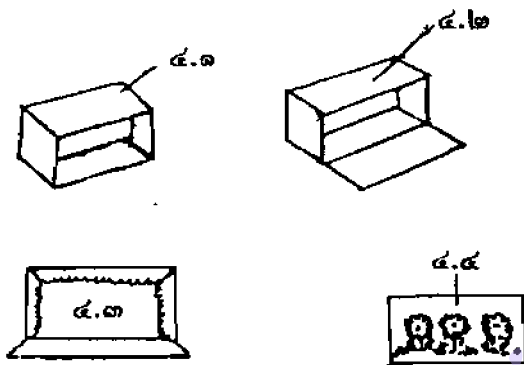

3. ตั้งเก้าอี้แนวหมอนหนุนตรงมุมห้อง ซึ่งมีกรอบโรงหุ่นติดอยู่กับผนังห้อง 2 ด้าน

4. โรงหุ่นแบบที่ 4

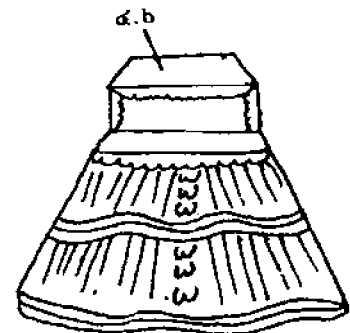
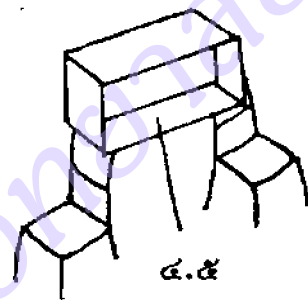
4.1 เลื่อยพื้นล่างของลังไม้ ออก

4.2 นำพื้นล่างของลังไม้ที่ตัดออกแล้ว
นำมาตัดให้ความกว้างเหลือ 4 นิ้ว
ดกตะปูใต้ลังไม้ให้แน่นทำให้ชั้น
ยื่นออกมา 2 นิ้ว

4.3 ตัดกระดาษแข็งตกแต่งเป็น ม่านหน้าเวที

4.4 วาดภาพระบายสีให้เป็นฉาก ติดข้างหลังของลังไม้

4.5 ตั้งเก้าอี้ 2 ตัว วางโรงหุ่นข้างบน พนักเก้าอี้ทั้งสอง

4.6 ใช้ผ้าตกแต่งโรงหุ่นตามใจชอบ

ภาพ 2 การสร้างโรงหุ่นแบบต่าง ๆ

8. คุณค่าและประโยชน์ของหุ่น

ปัจจุบัน หุ่นเข้ามามีบทบาทในวงการศึกษามาก ครูนิยมนำหุ่นมาใช้เป็นสื่อการเรียน เพราะหุ่นสามารถให้ทั้งความรู้และสื่อความหมายให้เด็กเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งยังทำให้เด็กเกิดความสนใจ และได้รับความสนุกสนานมากกว่าสื่ออื่นๆ บางชนิด

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล (2530, หน้า 108) กล่าวว่า หุ่นเป็นตัวแทนสำคัญในการแปลงจากเรื่องเล่าหรือนิทานมาเป็นละครได้ ทำให้เด็กสนใจฟังนิทานและได้รับ

ความสนุกสนาน นอกจากนี้หุ่นยังเป็นวิธีทางที่ให้ผลดีเยี่ยมทางหนึ่งในการใช้กระตุ้นเข้าให้เด็กพัฒนาหลาย ๆ ด้าน เช่น การแสดงออก เรื่องศิลปะ เรื่องดนตรีและการละคร พัฒนาการทางด้านภาษาและความคิดสร้างสรรค์

อรชุน ยุททวงศ์ (2537, หน้า 568) กล่าวว่า การที่เด็กได้เล่นกับหุ่นหรือใช้หุ่นสื่อสารกับผู้ที่เด็กคุ้นเคย จะเป็นการช่วยพัฒนาเด็กในการใช้มือเคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่ว ว่องไว เจียบแหลม พัฒนาการแสดงออกทางอารมณ์ แสดงจินตนาการความคิดฝันจากประสบการณ์และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ของเด็กให้ปรากฏออกมา

พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2539, หน้า 179-180) กล่าวว่า ครูสามารถนำหุ่นมาใช้ประกอบการสอนเพื่อช่วยเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะหุ่นจะช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้เกิดมีโอกาสดูจินตนาการอย่างกว้างขวาง มีอิสระ เป็นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น ให้เด็กเชิดหุ่น โดยคิดเรื่องและคำพูดด้วยตนเอง
2. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก โดยการที่เด็กจะต้องเชิดหุ่นร่วมกับเพื่อนๆ เด็กจะได้รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
3. หุ่นจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ระบายความคับข้องใจของตนได้ เพราะเด็กมักจะเชิดหุ่นในเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ของตน ดังนั้นเด็กอาจนำเรื่องที่ตนมีความคับข้องใจมาแสดงในการเชิดหุ่น ทำให้ครูรู้เรื่องราวของเด็ก และสามารถหาทางช่วยเหลือแก้ไขได้
4. เด็กอาจนำประสบการณ์ในครอบครัวของตนมาแสดง ทำให้ครูมีโอกาสรู้จักเด็ก และรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ปกครองมากขึ้น
5. ในขณะที่เชิดหุ่น หรือประดิษฐ์หุ่น เด็กอาจแสดงลักษณะนิสัยของตัวเองออกมา ทำให้ครูรู้จักเด็กดีขึ้น
6. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก เนื่องจากขณะเชิดหุ่น เด็กต้องใช้นิ้วและมือทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรงยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจะเขียนหนังสือในโอกาสต่อไป
7. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กมากขึ้น เนื่องจากเด็กวัยนี้มักใช้ภาษาของตนเองในการเชิดหุ่น ไม่สนใจบทพากย์หุ่นแต่ประการใด นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมความกล้าในการแสดงออกของเด็กอีกด้วย

นอกจากนี้ ศิริกาญจน์ โกสมภ (2542, หน้า 10-12) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้หุ่นเป็นสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ช่วยฝึกให้เด็กกล้าแสดงออก
2. ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางภาษา
3. ช่วยให้เด็กเข้าใจเนื้อหาวิชาบางชนิดได้ง่ายขึ้น

4. ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
5. ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
6. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางศิลปะ

สรุปได้ว่า หุ่นเป็นสื่อที่สำคัญที่สามารถนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กระดับปฐมวัยได้ดี เพราะเด็กมีความสนใจ สนุกสนาน มีจินตนาการตามนิทานที่ครูผู้สอนเล่าและมีหุ่นประกอบการเล่า และช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้ดี เพราะเด็กระดับปฐมวัยต้องให้เด็กได้เรียนรู้ในรูปธรรมมากกว่านามธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

รังสิมา สันะพงษ์พิพิธ (2540, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่องผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน การทดลองนี้แบ่งเป็น 4 ระยะ คือระยะก่อนการทดลอง ระยะทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 คน กลุ่มทดลองจะได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสม ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงมากกว่าเด็กที่มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่ได้ดูนิทานประกอบหุ่นมือตามแบบเรียนทั้งในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเด็กที่มีระดับความก้าวร้าวสูงที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือที่แสดงทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลลดลงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

วัชรวิ ทอดอนทับ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กกลุ่มที่ได้รับประสบการณ์เล่นนิทานโดยใช้หุ่นมือกับเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับประสบการณ์การเล่นนิทานโดยใช้หุ่นมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กก่อนวัยเรียนทั้งเด็กหญิงและเด็กชายที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี จำนวน 46 คน ณ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 23 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แผนการเล่นนิทานโดยใช้หุ่นมือ จำนวน 12 แผน และแบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านตำแหน่งของเด็กก่อนวัยเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t – test ผลการวิจัยพบว่า 1. ก่อนการทดลอง เด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ไม่แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. เด็กกลุ่มที่ได้รับประสบการณ์การเล่นิทานมีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับประสบการณ์การเล่นิทาน โดยใช้หุ้มน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พนิดดา แสงวณิช (2546, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาผลของการเล่นิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 120 คน จากโรงเรียนในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนละ 40 คน เครื่องมือที่ใช้ทดลองประกอบด้วยนิทานประกอบหุ่นมือ จำนวน 10 เรื่อง ซึ่งแกนของเรื่องเน้นถึงพฤติกรรมปฏิเสธและการบอกตลกของการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า และผลกรรมที่ได้รับจากพฤติกรรมที่แสดงออกของตัวแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ไค – สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีพฤติกรรมตอบปฏิเสธการชักชวนของคนแปลกหน้าสูงกว่าเด็กในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภาพร กุ้ทอง (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเล่นิทานประกอบสื่อแบบต่าง ๆ ที่มีต่อการสร้างผังคิของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 43 คน รวมจำนวน 129 คน โดยดำเนินกิจกรรมการเล่นิทานประกอบสื่อรูปภาพ สื่อเทป นิทาน และสื่อวีซีดี มีผลต่อการสร้างผังคิของนักเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ในระดับดี และการเล่นิทานประกอบสื่อเทปนิทาน มีผลต่อการสร้างผังคิของนักเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

ศรีอรอน เนียมนาค (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่นิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดกิจกรรมการเล่นิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทาน ประชากรเป็นเด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ส่วนกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปีของนักเรียนอนุบาลกำแพงเพชร ทั้งหมด 19 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดแบบเจาะจง การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน จำนวน 24 แผน และแบบวัดพฤติกรรมจริยธรรมด้าน การช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทาน

ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีการเลือกนิทาน กำหนดคำถาม สร้างกิจกรรม และ ขั้นตอนจัดกิจกรรมเล่านิทาน ประกอบด้วยขั้นนำ ขั้นดำเนินการเล่านิทาน และขั้นสรุป ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจากการจัดกิจกรรมเล่านิทานผลปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานมีคะแนนพฤติกรรมด้านความช่วยเหลือและแบ่งปันหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่า ก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลินี พลสูงเนิน (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพ 80/80 เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน โดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือชั้นอนุบาลปีที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนอนุบาลที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนอนุบาลที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือกับนักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนจากการเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนเทศบาล 1 (บุรพาวิทยากร) สำนักการศึกษาเทศบาลนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2548 จำนวน 23 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Simpling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 แผนการจัดประสบการณ์ แบบปกติ แบบทดสอบความพร้อมด้านการอ่าน ตัวเลือกเป็นรูปภาพ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.84 แบบทดสอบย่อยวัดความพร้อมด้านการอ่าน จำนวน 4 ชุด ชุดละ 10 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีประสิทธิผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ $t - test$

ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.57 /90.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80 / 80

2. ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ของแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เท่ากับ 0.71

3. นักเรียนมีคะแนนความพร้อมด้านการอ่านหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ มีคะแนนเฉลี่ยความพร้อมด้านการอ่านมากกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมด้วยแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมืออยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มอร์โรว์ (Moorrow, 1986) ได้ทำการวิจัยผลของการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ โดยไม่มีการชี้แนะในระดับเด็กวัยอนุบาล อายุเฉลี่ย 5 ปี 7 เดือน ผู้วิจัยและผู้ช่วยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเล่านิทานเรื่องเดียวกันให้เด็กฟังในช่วงเวลาเล่านิทานปกติ หลังเล่านิทานให้กลุ่มควบคุมวาดภาพจากเรื่องที่ฟัง และกลุ่มทดลองเล่าเรื่องซ้ำให้ครูฟังเป็นรายบุคคลโดยไม่มีระดับ .05

โกรนน่า และคณะ (Gronna et al., 1996) ศึกษาการใช้บทละครและหุ่นช่วยในการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ให้กับเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ปกติและมีความผิดปกติทางสังคมโดยมีความล้มเหลวเกี่ยวกับทักษะทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่ดาวน์อายุ 2 ขวบครึ่ง จำนวน 1 คน และเด็กปกติจำนวน 4 คนที่อยู่ระดับชั้นเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้ถูกสอนโดยใช้บทละครและหุ่นถึงเทคนิคต่าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น รวมทั้งยกตัวอย่างเหตุการณ์อีกหลายเหตุการณ์เพื่อสอนทักษะทางสังคมให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความผิดปกติทางสายตาเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ทางสังคมและสามารถเล่นอย่างอิสระกับกลุ่มเพื่อนได้ แสดงให้เห็นว่างานวิจัยนี้สนับสนุนการฝึกสอนด้วยบทละครประกอบหุ่นในการสอนทักษะทางสังคมให้แก่เด็กที่มีความผิดปกติทางสายตาเพื่อเพิ่มความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและความสัมพันธ์อื่น ๆ

วูด (Wood, 1997, p. 437) ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคมกับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนอนุบาลโดยใช้เด็กในโรงเรียนเอกชนจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แยกเป็นเด็กชาย 15 และเด็กหญิง 10 คนใช้ภาษาพูดเดียวกัน เป็นคนระดับกลางเหมือนกัน การเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ การมีอำนาจในสังคม ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนในช่วงที่เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง รวมเวลาที่สังเกตคนละ 120 นาที ส่วนพฤติกรรมการเป็นที่ยอมรับในสังคม คือ การเป็นผู้นำ

และผู้ตามในกลุ่มเพื่อน การแสดงความภาคภูมิใจต่อเพื่อนและการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือการประจบผู้ใหญ่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ การใช้ผู้ใหญ่ให้เกิดอำนาจ และการแข่งขันเป็นกลุ่มเพื่อน

ดิกสัน จอห์นสัน และซอลท์ (Dixon, Jhonson & Salt, 1997, p. 367-379) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนาหาข้อดีหรือข้อเสียของนิทานที่หรือแสดงแบบอักษรและอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้นเด็กได้แสดงบทบาทตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุดในกลุ่มที่ได้ฟังนิทานแล้วเด็กยอมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่าเนื้อเรื่องในนิทาน เป็นเรื่องใกล้ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องไกลชีวิตจริงของเด็ก

พิลโลว์ (Pillow, 1999, p.163) ที่ใช้หุ่นเพื่ออนุমানแหล่งความรู้ในเด็กอายุ 4 ปี เทียบกับเด็กอายุ 6 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปี จำนวน 12 คน (เด็กชาย 6 คนและเด็กหญิง 6 คน) และเด็กอายุ 6 ปี จำนวน 12 คน (เด็กชาย 7 คนและเด็กหญิง 5 คน) จากโรงเรียนประถมในเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยกระป๋องพลาสติกจำนวน 2 ใบ ซึ่งใช้เป็นที่ยึดของเล่น ของเล่นที่เหมือนกัน 6 คู่ซึ่งของเล่นแต่ละคู่จะมีสีที่แตกต่างกัน และหุ่นมือจำนวน 6 ตัวซึ่งมีลักษณะต่างกัน ขั้นตอนในการวิจัย ผู้วิจัยจะแสดงของเล่น 1 คู่ที่มีสีต่างกันและถามชื่อของของเล่นกับเด็ก เช่น ลูกบอลสีส้มและลูกบอลสีฟ้า ผู้วิจัยจะแนะนำหุ่นให้กับเด็ก 1 ตัวพร้อมกับให้หุ่นบอกชื่อของของเล่น จากนั้นผู้วิจัยจะอธิบายให้เด็กรู้ว่า มีกระป๋องพลาสติก 2 ใบสำหรับของเล่น ใบหนึ่งเป็นของเด็ก อีกใบหนึ่งเป็นของหุ่น และนำของเล่นชิ้นหนึ่งใส่ในกระป๋องพลาสติกของเด็ก อีกชิ้นหนึ่งใส่ในกระป๋องพลาสติกของหุ่น ผู้วิจัยจะทำการตั้งคำถามออกเป็น 2 ช่วง โดยช่วงแรกเด็กจะได้ดูของเล่นที่อยู่ในกระป๋องของตนเองแต่หุ่นไม่ได้ดู และถามคำถามกับเด็ก 2 คำถาม ว่าเด็กรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของหุ่นมีสีอะไร และเด็กคิดว่าหุ่นจะรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของเด็กมีสีอะไร ในช่วงที่สองหุ่นจะได้ดูของเล่นที่อยู่ในกระป๋องของตนเองแต่เด็กไม่ได้ดู และถามคำถามกับเด็ก 2 คำถาม ว่าเด็กรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของหุ่นมีสีอะไร และเด็กคิดว่าหุ่นจะรู้ไหมว่าของเล่นในกระป๋องของเด็กมีสีอะไร และจะทำการทดลองแบบเดิมอีก 5 ครั้งกับของเล่นอีก 5 คู่ การศึกษานี้พบว่าเด็กอายุ 6 ปีสามารถอนุমানถึงสีของของเล่นที่ซ่อนอยู่และสามารถอนุমানความรู้ของหุ่นได้ ซึ่งจะตรงข้ามกับเด็กอายุ 4 ปีที่สามารถอนุমানถึงสีของของเล่นที่ซ่อนอยู่แต่ไม่สามารถอนุমানความรู้ของหุ่นได้ ส่วนเด็กอายุ 4 ปีจะอนุমানถึงสีของของเล่นเท่านั้น ยังไม่สามารถอนุমানความรู้ของหุ่นได้ และงานวิจัยนี้เป็นการใช้หุ่นเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจในการทำวิจัยได้

พินคอร์ต เวนเซล และโซเลนเซน (Pinquart, Wenzel, & Sorensen, 2000) ทำการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางลบระหว่างเด็กกับผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กอายุ 8 - 11 ปี จำนวน 32 คน และผู้สูงอายุ จำนวน 22 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีเด็ก 7 - 8 คน และผู้สูงอายุ 4 - 6 คน แต่ละกลุ่มจะทำงานร่วมกันมากกว่า 6 ครั้งต่อสัปดาห์ ในกลุ่มทดลองผู้สูงอายุและเด็กจะช่วยกันเลือกนิทานมา 1 เรื่องในการพบกันครั้งแรก เพื่อนำนิทานที่เลือกมาทำการแสดง ด้วยหุ่นมือ ในช่วง 4 ครั้งถัดมาพวกเขาจะช่วยกันสร้างหุ่นมือ ในครั้งสุดท้ายพวกเขา จะทำการแสดงหุ่นมือด้วยกัน ส่วนการเลือกนิทานในกลุ่มควบคุมทำโดยกลุ่มควบคุมที่หนึ่งในผู้สูงอายุเป็นผู้เลือก อีกกลุ่มควบคุมที่สองให้เด็กเป็นผู้เลือก การสร้างหุ่นมือผู้สูงอายุและเด็กจะแยกกันทำงาน การวัดผลการทดลองจะใช้วิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อวัดทัศนคติ ระหว่างอายุที่ต่างกันโดยแบ่งเป็น 3 ระยะคือ ก่อนการทดลอง หลังทดลองและระยะติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติทางบวกของผู้สูงอายุต่อเด็กเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มทดลอง ทั้งสองกลุ่ม ส่วนในระยะติดตามผล (เจ็ดสัปดาห์หลังจากจบการทดลอง) พบว่าระดับทัศนคติ ทางบวกของเด็กต่อผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นในระยะหลังทดลองยังคงอยู่ในระยะติดตามผล แสดงให้เห็นว่าการทำงานร่วมกัน เช่น การสร้างหุ่นมือ และการแสดงหุ่นมือ สามารถช่วย ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางลบระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ให้เป็นทัศนคติทางบวกได้

มาติน (Martin, 2000, p. 102) ทำการศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีความผิดปกติทางร่างกายกับเพื่อนที่มีร่างกายปกติ ในการ ตอบสนองทางสังคมและการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีความผิดปกติ ทางร่างกายจำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยทำการประเมินค่าความสัมพันธ์พื้นฐานก่อนการวิจัย จากผลในช่วงการสอน จากนั้นผู้วิจัยจะทำการสอนวิธีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนโดยการ ชี้แนะ การอธิบาย การเล่นตามบทบาทกับผู้อื่น การเล่นตามบทบาทกับเพื่อน การเล่น ตามบทบาทกับหุ่น และการเล่นเกมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน หลังจากการ ฝึกสอน ผู้วิจัยจะทำการประเมินผลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างเล่นกับเพื่อนกลุ่มอื่น ผลการวิจัย พบว่าเด็กในกลุ่มตัวอย่างแสดงการตอบสนองทางร่างกายและทางสังคมเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็น ว่าเด็กเล็กที่มีความผิดปกติทางร่างกายสามารถพัฒนาการตอบสนองทางร่างกายและสังคม โดยการชี้แนะการอธิบาย การเล่นตามบทบาทกับผู้อื่น การเล่นตามบทบาทกับเพื่อน การเล่นตามบทบาทกับหุ่น และการเล่นเกมที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

จากการศึกษางานวิจัยสรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญกับเด็กมากโดยเฉพาะ เด็กระดับปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ชอบสร้างจินตนาการ และเนื่องจากเป็นวัย ที่มีความคิดหรือเหตุผลในขั้นที่เป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม ต้องเป็นสื่อที่เป็นรูปธรรม

ในการเรียนรู้ ซึ่งสื่อประกอบการเล่านิทานมีหลายอย่าง และหุ่นมือก็เป็นสื่ออย่างหนึ่งสำหรับประกอบการเล่านิทานของครูผู้สอน เพราะหุ่นมือเป็นสื่อที่สามารถเคลื่อนไหว จับต้องได้ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรเลือกให้เหมาะสมกับเด็ก และการเล่านิทานประกอบหุ่นมือสามารถสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กหลายด้าน เช่น ภาษา การอ่าน การเขียน คุณธรรมต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการ ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และเราสามารถนำการเล่านิทานประกอบหุ่นมือมาเป็นสื่อเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวชี้นำพฤติกรรมที่ดีให้เด็กได้เห็นเป็นตัวแทนแห่งความดีที่เด็กสามารถเลียนแบบได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิค วิธีการ และการติดตามผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือที่มีต่อการพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 – 5 ปี สหวิทยาเขตพระอาจารย์ธรรมโชติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 157 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี โรงเรียนวัดยางนอน สหวิทยาเขตพระอาจารย์ธรรมโชติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling or judgement sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมและคู่มือการใช้แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ได้แก่

- 1.1 การช่วยเหลือ
- 1.2 การแบ่งปัน
- 1.3 การร่วมมือ

2. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือและคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถกรรมประกอบหุ่นมือ

3. หุ่นมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมและคู่มือการใช้แบบสังเกต

1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมและแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม ตลอดจนศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี)

1.2 นำข้อมูลที่ศึกษาจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนกพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยได้ 3 ข้อ

1.2.1 การช่วยเหลือ

- 1) เก็บของเล่นเข้าที่เดิมเมื่อเลิกทำกิจกรรม
- 2) ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่คาดหวังให้เพื่อนตอบแทน
- 3) ช่วยแนะนำเพื่อนขณะทำกิจกรรม

1.2.2 การแบ่งปัน

- 1) แบ่งของใช้ให้เพื่อนใช้
- 2) ให้เพื่อนยืมของใช้ตนเอง
- 3) แบ่งปันของใช้โดยให้เพื่อนหยิบเอาเอง

1.2.3 การร่วมมือ

- 1) การเล่น / อยู่ร่วมกับผู้อื่น
- 2) ร่วมกันทำกิจกรรมที่ตกลงกันได้
- 3) ร่วมกันจัดเก็บอุปกรณ์ ทำความสะอาดและเก็บเข้าที่

1.3 นำข้อมูลในข้อ 1.2 สร้างแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย แบบมาตราส่วนประเมินค่ากำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scales) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 3, 2, และ 1

ระดับคะแนน 3 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพัฒนาการด้านสังคมด้วยตนเอง

ระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กแสดงพัฒนาการด้านสังคมโดยคนอื่นแนะนำ

ระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพัฒนาการด้านสังคม

โดยกำหนดเกณฑ์ระดับพัฒนาการด้านสังคม คือ

ระดับ 1 ต่ำ	ระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00 - 1.66
ระดับ 2 ปกติ	ระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.67 - 2.33

ระดับ 3 คือ ระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.34 - 3.00

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 53)

1.4 นำข้อมูลในข้อ 1.2 และ 1.3 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างคู่มือแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม

1.5 นำแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยและคู่มือแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมที่ผู้วิจัยสร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยและคู่มือแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมที่ผู้วิจัยสร้างมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7 นำสังเกตพัฒนาการด้านสังคมและคู่มือแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกตหรือไม่โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์เจริญ, 2544, หน้า 273)

ให้ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อสอบวัดตรงจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดไม่ตรงจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแสดงพฤติกรรมกับจุดประสงค์ ดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้

1.8 นำแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมและคู่มือแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่ได้รับคำแนะนำ

1.9 นำแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยและคู่มือ ทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่ามะนาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 10 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน

1.10 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.9 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต สูตรของ polk and hungler (วิลโล ทองแม่, 2542 หน้า 168)

2. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือและคู่มือการใช้แผน

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยเกี่ยวกับการเล่นหัด หัดคล่องจนศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี) และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ

2.2 ศึกษาเทคนิคการเล่านิทานและนิทานที่เหมาะสมกับเด็กวัย 4 - 5 ปี ของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) สมศักดิ์ ปรีปุระ (2542) เกริก ยืนพันธ์ (2543) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

2.3 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ จำนวน 24 แผน และคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์ เนื้อหาแนวการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ซึ่งรูปแบบการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน
- 2) กิจกรรมดำเนินการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
- 3) กิจกรรมหลังการฟังนิทาน

2.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือและคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาหาค่าความสอดคล้องของ จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วหาค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใช้ได้

2.5 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือและคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือจำนวน 3 แผน และคู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนวัดท่ามะนาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วปรับปรุงให้เหมาะสม

3. ขั้นตอนการสร้างหุ่นมือ

3.1 ลอกแบบลงบนผ้า ควรเลือกสีหรือเนื้อผ้าให้เหมาะสมกับสัตว์แต่ละชนิด ตัดผ้าเพื่อเย็บประมาณ 1 เซนติเมตร

3.2 เย็บหูโดยใช้ผ้า 2 ชิ้นประกบกัน แล้วกลับตะเข็บ

3.3 เย็บกรวย

3.4 ประกบผ้าทำหน้าหุ่นทั้ง 2 ชิ้นเข้าด้วยกัน โดยเอาชิ้นส่วนที่เป็นกระหม่อมไว้ตรงกลางที่จุด ก. และจุด ข. ของแต่ละชิ้นอยู่ตรงกัน เย็บและบากตะเข็บให้ เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เกิดรอยย่นหลังจากกลับตะเข็บแล้ว

3.5 ยัดนุ่นให้ได้ลักษณะของสัตว์แต่ละชนิด ควรใช้ไม้ลักษณะคล้ายตะเกียบช่วยยัดนุ่น เพื่อให้นุ่นเข้าถึงทุกส่วน และแน่นพอดี

3.6 สอดกรวยเข้าไปทางคอหุ่น เย็บให้แน่นหนา

3.7 ตีรึงตำแหน่งตาให้เป็นเบ้าตา เย็บตาติดลงไปในเบ้าตา

3.8 เย็บหูทั้งสองข้างให้ตรงกับตำแหน่งที่ถูกต้อง

3.9 แต่งหน้าหุ่น

3.10 เย็บเสื้อติดกับกรวย ตกแต่งบริเวณคอด้วยริบบิ้นหรือลูกไม้หรืออื่นๆ เพื่อปิดไม่ให้เห็นรอยเย็บ

การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลองการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวจากที่ บาร์เนต และจอห์นสัน (Barnett & Johnson, 1996, p. 31) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลองและเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทำการทดลองเพื่อความสะดวก และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการทดลองครั้งนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

ก่อนทดลอง	ขณะทดลอง	หลังการทดลอง
To_1	$X_1, T_1, X_2, T_2, X_3, T_3, \dots, X_8, T_8$	To_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

To_1	แทน	การสังเกตก่อนการทดลอง
$X_1, X_2, X_3, \dots, X_8$	แทน	การดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบ หุ่นมือแต่ละสัปดาห์
$T_1, T_2, T_3, \dots, T_8$	แทน	การสังเกตขณะทำการทดลองหลาย ๆ ครั้ง
To_2	แทน	การสังเกตหลังการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที มีขั้นตอนดังนี้

2.1 สังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จำนวน 3 วัน วันละ 20 นาที คือ วันจันทร์สังเกตการช่วยเหลือ วันพุธสังเกตการแบ่งปัน วันศุกร์สังเกตการร่วมมือ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยสังเกตพัฒนาการด้านสังคม

ของเด็กปฐมวัยในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ และบันทึกคะแนนลงในแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ใช้ในการทดลองให้เหมาะสม

2.3 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้การเล่านิทานประกอบหุ่นมือทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที คือ วันจันทร์สังเกตการช่วยเหลือวันพุธสังเกตการแบ่งปัน วันศุกร์สังเกตการร่วมมือ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวม 2 คน ทำการสังเกตและบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

ตาราง 3 วันและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต

สัปดาห์	วัน	แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ	การสังเกต
1	จันทร์	แผนที่ 1	การช่วยเหลือ
	พุธ	แผนที่ 2	การแบ่งปัน
	ศุกร์	แผนที่ 3	การร่วมมือ
2	จันทร์	แผนที่ 4	การช่วยเหลือ
	พุธ	แผนที่ 5	การแบ่งปัน
	ศุกร์	แผนที่ 6	การร่วมมือ
ฯลฯ			
8	จันทร์	แผนที่ 22	การช่วยเหลือ
	พุธ	แผนที่ 23	การแบ่งปัน
	ศุกร์	แผนที่ 24	การร่วมมือ

2.4 เมื่อดำเนินการทดลองไปครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองโดยใช้แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมชุดเดียวกับการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

3. หลักการเลือกผู้ช่วยผู้วิจัย

1. เป็นครูผู้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2547
2. เป็นครูผู้มีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 3 ปี

4. การเตรียมตัวผู้ช่วยวิจัย

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต
2. ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัยศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพัฒนาการด้านสังคมและแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมให้ตรงกันเพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมให้เข้าใจตรงกัน
3. ฝึกการสังเกตและบันทึกลงในแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
4. ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกัน สังเกตเด็กจำนวน 2 คน สังเกตและบันทึกผลลงในแบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือกับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต สูตรของ polit and hungler (วิลเลียม ทอมป์สัน, 2542 หน้า 168)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง ขณะทำการทดลอง และหลังการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที (t – test)
3. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นรายคู่ในแต่ละสัปดาห์ โดยใช้สถิติทดสอบที (t – test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สถิติ

1.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544, หน้า 300)

1.2 สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum (x - \bar{x})^2$	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544, หน้า 312)

2. สูตรคำนวณค่าสถิติทดสอบทีแบบกลุ่มไม่มีความเป็นอิสระต่อกัน (t - test Dependent)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}} \quad df = n - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลแตกต่างของคะแนน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของผลแตกต่างของคะแนนยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

(พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544, หน้า 343)

3. การวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 หาค่าความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(พิชิต ฤทธิจู, 2544, หน้า 273)

3.2 สูตรหาความเชื่อมั่นโดยผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรของ Polit and Hungler (วิลโล ทองแผ่, 2542, หน้า 168)

$$\text{ความเชื่อมั่น} = \frac{\text{จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน}}{\text{จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน} + \text{จำนวนการสังเกตที่ต่างกัน}}$$

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อการพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติทดสอบที (t – test)
*p	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

ขั้นตอนที่ 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8

ขั้นตอนที่ 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

	n	ก่อนจัด	หลังจัด	ΣD	ΣD^2	t
พัฒนาการด้านสังคม		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
	24	9.80	14.17	160	1108	24.24*

* $P < .05$ ($t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
การช่วยเหลือ	24	2.50	4.58	50	112	17.24*
การแบ่งปัน	24	2.58	4.92	56	158	10.49*
การร่วมมือ	24	2.42	4.67	54	128	20.77*

* $P < .05$ ($t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคม ทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขั้นตอนที่ 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8 ดังนี้

ตาราง 6 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
	24	11.5	11.83	8	12	2.56*

* $P < .05$ ($t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 2 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 2 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
การช่วยเหลือ	24	3.63	3.79	4	4	2.14*
การแบ่งปัน	24	4.13	4.25	3	3	1.81*
การร่วมมือ	24	3.75	3.96	5	5	2.46*

* $P < .05$ ($_{05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 2 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
	24	11.83	13.83	54	170	7.59*

* $P < .05$ ($_{05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 3 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 2 กับสัปดาห์ที่ 3 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
การช่วยเหลือ	24	3.79	4.38	14	28	3.08*
การแบ่งปัน	24	4.25	5.17	22	42	4.61*
การร่วมมือ	24	3.96	4.29	8	12	2.56*

* $P < .05$ ($.05 t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 9 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 3 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
	24	13.83	14.96	27	125	2.72*

* $P < .05$ ($.05 t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 10 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 4 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 3	สัปดาห์ที่ 4	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
การช่วยเหลือ	24	4.38	4.75	9	21	4.71*
การแบ่งปัน	24	5.17	5.46	7	15	1.90*
การร่วมมือ	24	4.29	4.79	12	36	2.14*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 4 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
	24	14.96	17.46	60	276	5.23*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 12 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 5 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 4	สัปดาห์ที่ 5	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
การช่วยเหลือ	24	4.75	5.46	17	47	2.81*
การแบ่งปัน	24	5.46	6.13	16	31	3.48*
การร่วมมือ	24	4.79	5.88	23	124	2.23*

* $P < .05$ ($_{05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 13 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 5 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 6	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{X}$	$\bar{X}$			
	24	17.46	19.83	38	109	5.32*

* $P < .05$ ($_{05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 14 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 6 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 5	สัปดาห์ที่ 6	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
การช่วยเหลือ	24	5.46	6.17	17	45	2.90*
การแบ่งปัน	24	6.13	6.46	8	14	2.33*
การร่วมมือ	24	5.88	6.46	14	35	2.65*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 15 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 6 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
	24	19.83	20.25	28	56	5.68*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 16 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 7 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 6	สัปดาห์ที่ 7	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
การช่วยเหลือ	24	6.17	6.46	7	11	2.29*
การแบ่งปัน	24	6.46	6.88	10	12	3.50*
การร่วมมือ	24	6.46	6.92	11	13	3.82*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 17 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 7 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ ระหว่างสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
	24	20.25	22.46	53	172	7.00*

* $P < .05$ ($_{.05} t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 18 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นประกอบหุ่นมือ หลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 8 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

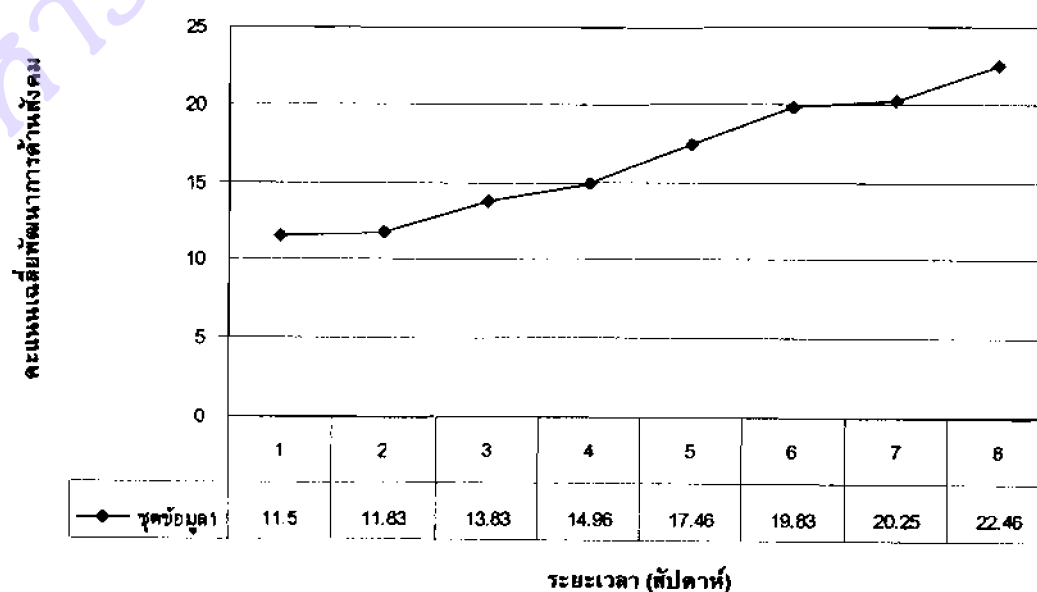
ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม ระหว่างสัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8 เป็นรายด้าน

พัฒนาการด้านสังคม	n	สัปดาห์ที่ 7	สัปดาห์ที่ 8	ΣD	ΣD^2	t
		$\bar{x}$	$\bar{x}$			
การช่วยเหลือ	24	6.46	7.29	20	38	4.24*
การแบ่งปัน	24	6.88	7.50	15	17	5.32*
การร่วมมือ	24	6.92	7.58	16	20	5.12*

* $P < .05$ ($t_{23} = 1.71$)

จากตาราง 19 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพัฒนาการด้านสังคมทั้ง 3 ด้านของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหาคู่มือประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 8 สูงกว่าสัปดาห์ที่ 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้หลังการจัดกิจกรรมการเล่นหาคู่มือประกอบหุ่นมือ และช่วงระยะเวลาของการจัดกิจกรรมมานำเสนอเป็นเส้นภาพ โดยมีแกนนอนเป็นช่วงระยะเวลาการจัดกิจกรรมเป็นสัปดาห์และมีแกนตั้งเป็นคะแนนเฉลี่ย

ภาพ 3 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหาคู่มือประกอบหุ่นมือ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์

สมมติฐานในการวิจัย

1. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
2. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือสูงขึ้นทุกสัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยทางการศึกษา มีขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี สหวิทยาเขตพระอาจารย์ธรรมโชติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 18 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 157 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 อายุระหว่าง 4 - 5 ปี โรงเรียนวัดยางนอน สหวิทยาเขตพระอาจารย์ธรรมโชติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 24 คน ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling or judgement sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ มีค่าความสอดคล้อง(IOC) ตั้งแต่ 0.60 -1.00

2.2 แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม เป็นแบบสังเกตประเมินค่ากำหนดตัวเลข 3, 2 และ 1 (numerical rating scales) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับจำนวน 6 ข้อ เท่ากับ 0.88

2.3 แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมรายสัปดาห์ เป็นแบบสังเกตประเมินค่ากำหนดตัวเลข 3, 2 และ 1 (numerical rating scales) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับจำนวน 9 ข้อ เท่ากับ 0.87

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ขอทดลองใช้เครื่องมือ (try out) และเก็บข้อมูล

3.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลตามวัน เวลา ที่กำหนดดังนี้

3.2.1 ก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สังเกตพัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัยขณะทำกิจกรรมตามปกติ เป็นคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ

3.2.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ดำเนินการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ และสังเกตพัฒนาการด้านสังคมขณะนักเรียนทำกิจกรรมเป็นรายสัปดาห์

3.2.3 หลังจากทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือแล้ว ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย สังเกตพัฒนาการด้านสังคมเป็นคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ

3.4 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

4.2 ศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8 ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า

1. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นหัดประกอบหุ่นมือ หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8 สูงขึ้นทุกสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ หลังจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นทานประกอบหุ่นมือเป็นรายสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 - 8 สูงขึ้นทุกสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เกิดจากเหตุผลดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งนี้เน้นให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่กำหนดไว้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมวัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคมและมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 5-9) และการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยเน้นการปฏิบัติกิจกรรมทดลองด้วยตนเอง สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจขอบแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่เหมาะแก่การปูพื้นฐานปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีชีวิตที่ดีมีความพร้อมมีพัฒนาการตามขีดความสามารถก่อนไปเรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526, หน้า 82) และการพัฒนาเด็กยังสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม วิถีชีวิตทางสังคมของเด็กที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, 2546, บทนำ)

2. ผลการวิจัยสอดคล้องตามแนวคิดของนักการศึกษา ที่ว่าธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมีความสนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากเข้าใจให้กับตัวเองสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ทั้งนี้ครูจะช่วยให้เด็กได้มีพัฒนาการด้านต่างๆ รวมถึงบุคลิกภาพ ครูควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเด็กแต่ละวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่มีประโยชน์สำหรับครูในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับเด็ก (ชมพู โปษะบุตร, 2534, หน้า 14-15) และการ

จัดกิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติจริงจากการกระทำที่แสดงออกมาทั้งทางด้านอารมณ์และความรู้สึก กับสื่อที่เร้าความสนใจให้เด็กอยากเรียนรู้ ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1986, p. 70) กล่าวว่าการเรียนรู้เป็นหลักของมนุษย์คือการเรียนรู้จากการสังเกตนั่นเอง โดยเด็กกลุ่มทดลอง ได้เรียนรู้การสังเกตจากตัวแบบผ่านสื่อมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พัฒนาการของคนเราส่วนมาก เป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การเลียนแบบจากตัวแบบ สอดคล้องกับซีเฟลท์ (Seefeldt, 1980, p. 7) กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก 5 – 6 ปี ว่าชอบเล่นและครสมมติ เล่นเลียนแบบ ซึ่งกรอนลัน (Gronlund, 1959, p. 232) กล่าวว่ากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน เช่น การร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน การช่วยเหลือและมีสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กจะได้สร้างความสัมพันธ์เรียนรู้บทบาทของตนเองว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรเมื่อเด็กต้องอยู่ร่วมกับเพื่อนอย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีกับคนทั่วไปทำให้มีประสบการณ์ ทางด้านสังคมมากขึ้นสามารถอยู่และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผล ให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมสูงขึ้น และการที่เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมสูงขึ้น แสดงว่า ปริมาณในการฝึกมีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ยิ่งให้เวลาเด็กทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น เด็กยิ่งมีพัฒนาการด้านสังคมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเฮิร์ลอค (Hurlock, 1978, p. 237) กล่าวว่าถ้าจำนวนครั้งในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพิ่มมากขึ้นจะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม มากขึ้นเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วย ทั้งนี้การจัดกิจกรรม การเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเด็กแสดงการกระทำออกมาจากจินตนาการความรู้สึกของตัวเอง เป็นการพัฒนาพฤติกรรมเด็กโดยให้ตัวแบบ หรือตัวอย่างจะช่วยให้เด็กได้เลียนแบบตามโดย ธรรมชาติของเด็กมักจะเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น ตัวละครในนิทาน ซึ่งเป็นตัวแบบ ทางพฤติกรรมที่ทำให้เด็กเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงของเด็กต้องอาศัย ระยะเวลาอย่างเพียงพอที่ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านสังคม จากที่กล่าวมาเป็นอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซาโลเม (Salome, 1979, p.1349) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม เป็นกลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมแบ่งปันจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมยิ่งขึ้นและงานวิจัยของเบิร์ชและบิลล์แมน (Birch & Billman, 1986, pp. 387-395) พบว่าเด็กจะแสดงพฤติกรรมของเด็กกับเพื่อน ที่คุ้นเคยมากกว่าคนที่คุ้นเคยน้อยกว่า การเล่นสมมติของเด็กจะทำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น ในขณะเดียวกันเด็กเล่นด้วยกันเด็กจะเรียนรู้การแบ่งปันให้เพื่อน รู้จักรอคอยที่จะเล่นเมื่อยังไม่ได้เล่นหรือเล่นของเล่นอย่างอื่นไปก่อน เด็กมีกำลังใจที่จะช่วยเหลือ เพื่อนต่อไปเรื่อย ๆ และในขณะเดียวกันเด็กคนอื่นก็จะเลียนแบบในการช่วยเหลือเพื่อนด้วย และในขณะเดียวกันได้พบว่ามีการช่วยเหลือในระหว่างเด็ก ๆ ด้วยกันเป็นลักษณะทางสังคม ของเด็กวัย 5 – 6 ปี ซึ่งซีเฟลท์ (Seefeldt, 1980, pp. 4-10) เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้นมี ความกระตือรือร้นในการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมได้ ถ้าเด็กได้รับการจัดกิจกรรมติดต่อกันเป็นระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน 8 สัปดาห์และปริมาณการฝึกมีผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในการศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถศึกษาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจ และช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญในการประยุกต์การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ พัฒนาการทางด้านภาษา พัฒนาการทางด้านการคิด โดยดัดแปลง ปรับปรุงให้เหมาะสมและจัดในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ทั้งก่อนเล่า ระหว่างเล่า หรือเมื่อเล่านิทานจบลง จะทำให้การเล่านิทานมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และเด็ก ๆ ได้รับความสนุกสนานและประโยชน์หลาย ๆ อย่างไปพร้อมกัน

1.2 การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย การเล่านิทานโดยใช้หุ่นหากมีผู้ช่วยเชิดหุ่นจะทำให้การเล่านิทานเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้หุ่นที่นำมาใช้ประกอบการเล่านิทานเราสามารถใช้นุ่นหลาย ๆ ประเภทเพื่อให้เด็กมีโอกาสจินตนาการอย่างกว้างขวางไปกับการแสดงของหุ่นแต่ละประเภทที่มีลักษณะการเคลื่อนไหวและความสามารถเฉพาะแตกต่างกันออกไปเป็นการช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามในการนำหุ่นแต่ละประเภทมาเราสามารถแสดงอาภัพกิริยาท่าทางไปตามท้องเรื่องในนิทานได้อย่างเหมาะสมด้วย

1.3 การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความคิด สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง คือการให้เด็กมีโอกาสเป็นทั้งผู้ดู ผู้ฟัง และในขณะเดียวกันส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิดโดยใช้คำถาม

1.4 การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ครูหรือผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้เด็กมีความสนใจพร้อมที่จะฟัง และมีการซักถามโดยใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้โอกาสเด็กแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งมีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย จะทำให้การจัดกิจกรรมของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 การทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถ์ประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนา
ด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ครูหรือผู้สอนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการใช้คำพูดที่นุ่มนวล ไม่ใช่
คำพูดที่เกี่ยวกับรางวัลหรือการชมเชย แต่ควรทำตัวเป็นมิตรให้ความรัก ให้กำลังใจ ให้คำชมเชย
เด็กจะมีความรู้สึกอบอุ่น มีความสุขในการทำกิจกรรม

1.6 ควรมีการสังเกตตลอดเวลาในขณะที่ทดลองและเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมใด
ควรจดบันทึกทันที ที่มีโอกาส และควรเปลี่ยนกลุ่มเด็กทุกๆ สัปดาห์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่นหัตถ์ประกอบหุ่นมือที่มีต่อ
พัฒนาการทางด้านอื่น ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา

2.2 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เช่น
กิจกรรมกลางแจ้ง

2.3 ควรมีการศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับการจัด
ประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ โยธารินทร์. (2545). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติวดี บุญเชื้อ. (2537). "นิทานกับเรื่องประกอบ". กลวิธีสอนจริยธรรมและการสอน แทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กุลยา ดันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). การเล่านิทาน, วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2 (2) : 10 – 19.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2538). การเล่านิทาน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2539). การเล่านิทาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2542). "ประวัติและความเป็นมาของการเล่านิทาน". นิทานเพื่อการอ่าน. กรุงเทพฯ: สมาพันธ์องค์กรเพื่อการพัฒนาเด็กนักเรียน.
- _____. (2543). การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็กสุวีริยาสาส์น.
- เกษลดา มานะจุติ และอภิญา มนูญศิลป์. (2535). นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย. ภาควิชาการอนุบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- ขจิตพรรณ ทองคำ. (2536). การเล่นบทบาทสมมุติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อ การเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขนิษฐา จินาภักดิ์. (2543). นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2528). การศึกษาสภาพการอบรม ในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ: คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2539). คู่มือการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับก่อน ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. สำนักงาน. (2547). คู่มือการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
(สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย, สำนักงาน. (2546). คู่มือหลักสูตรสถาน
ศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี). ม.ป.ท.

คุรุรักษ์ ภิมย์รักษ์. (2540, กรกฎาคม-กันยายน). นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน, สารพัฒนา
หลักสูตร.

จิตรา ธนะกุล. (2539). ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสพ
การณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิตินันท์ เดชะคุปต์. (2537). หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 4.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จิระพันธ์ พูลพัฒน์. (2542). การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของวอลดอร์ฟ.
กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉวีวรรณ ถินวงศ์. (2536). การศึกษาเด็ก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ชมพู โปษะบุตร. (2534). การศึกษามโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนอนุบาล
ที่เรียนแบบศูนย์การเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2530, มกราคม). หุ่นกับเด็กอนุบาล, รักลูก. 4(48), 108.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2535). ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์พิทักษ์ธร.

ดวงเดือน ศาสตรภัทร. (2537). การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของ
เด็กปฐมวัย, ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัย.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นภเนตร ธรรมบวร. (2540). การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาพร ภูทอง. (2546). ผลของการเล่านิทานประกอบสื่อแบบต่าง ๆ ที่มีต่อ
การสร้างผังคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุษบง ดันติวงศ์. (2535). รูปแบบการศึกษาไทยตามวิถีชีวิตไทย : การศึกษาเพื่อชีวิตที่เพียงพอ. กรุงเทพฯ ฯ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียา เกตุทัต. (2531). การอบรมเลี้ยงดู, เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู. หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิทยา.
- พนิดดา แสงวนิช. (2546). ผลของการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อสอนเด็กก่อนเข้าโรงเรียนให้ปฏิเสธการชักชวนของบุคคลแปลกหน้า.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรจันทร์ จันทวิมล. (2539, กันยายน). หุ่นมือประกอบนิทาน, รักลูก. 4(44), 103-105.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2539). นิทานละครและหุ่นสำหรับเด็ก.
สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขต : ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการ.
- พัชรี ผลโยธิน. (2540, มกราคม). เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมความร่วมมือ, การศึกษาปฐมวัย. 1 (1) : 59 – 62.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พลศรี คัมภีร์ปกรณ. (2540, กรกฎาคม). ประโยชน์ของหุ่นนำไปสู่การอ่าน, ในการประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ในชุมชนชนบท วันที่ 6 – 10 กรกฎาคม 2540, สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2534). เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มัทธิว อธิทาเกะ. (2541). นิทานพื้นฐานของการศึกษา (พรอนงค์ นิยมคำ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: สมาพันธ์องค์กรเพื่อการพัฒนาหนังสือ.
- มาลินี พลสูงเนิน. (2548). การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่านโดยการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ชั้นอนุบาลปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : แม็ค.

- รังสิมา สันะพงษ์พิพิช. (2540). ผลของการใช้ตัวแบบในนิทานหุ่นมือต่อการลดพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กวัยก่อนเข้าเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). การศึกษาแนวใหม่และอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดา นิลมะณี. (2527). หน่วยที่ 7 สื่อการเล่นเรื่องและนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย, เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2531). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาสู่การเรียนรู้กิจกรรมเสรีระดับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ: บรรณกิจ.
- วรรณาท รักสกุลไทย. (2542). การเรียนรู้แนวใหม่. กรุงเทพฯ ฯ: เฟสท์พรีนติ้ง.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2539). การเล่านิทาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2542). การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- วัชร ทอดอนหับ. (2545). ผลของการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือที่มีต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2542). นิทานคือชีวิต. กรุงเทพฯ: องค์การการค้าคุรุสภา.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2542). การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. สกลนคร: โปรแกรมวิชา การวัดผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิชาการ, กรม. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2543). กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิไล ทองแผ่. (2542). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. ฉะบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- วิษณุภาพ กัตัญญทวิทิพย์. (2539). ความเป็นมาของภาพประกอบโดยสังเขป. กรุงเทพฯ.
- ศรีออน เนียมนาค. (2547). การพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่านิทานส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมด้านการช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ศศิมา พรหมรักษ์. (2546). พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริกาญจน์ โกสมุทร. (2542, พฤศจิกายน). การเล่นนิทานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
ทางอารมณ์แก่เด็กก่อนวัยเรียน, *ประชาศึกษา*. 29(4), 10-12.
- ศุภกุล เกียรติสุนทร. (2532). การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรม
การช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ปริพฺระ. (2542). นิทาน ความสำคัญและประโยชน์, สถาบันราชภัฏ
หมู่บ้านจอมบึง. 2 : 47 - 64.
- สันติพัฒน์ อรุณขารี. (2542). นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). รายงานผลการประเมินพัฒนาการ
นักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา
2547. กรุงเทพฯ ฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริมา ภิญโญนันดพงษ์. (2537). แนวการศึกษาชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการ
ศึกษาปฐมวัย หน่วยที่ 1 – 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ: ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2526). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับ
ปฐมวัยศึกษา. หน่วยที่ 8-12. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภัคดิ์ อนุกุล. (2545). นิทานพื้นบ้านภาคกลาง-ภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.
- อรชุน ยุทธวงศ์. (2537). การแสดงหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย, เอกสารการสอนชุดวิชา
วรรณกรรมและลีลาละครระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 11. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2532). เทคนิคในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย, เอกสารการ
สอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
หน่วยที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- Almy, M. & Genishi, C. (1979). **Ways of studying children**. New York: Teachers College.
- Bandura. (1986). **Social Foundation of Thought and Action : A Social Congnetive Theory**. New Jersey: Prentice – Hall.
- Barnett, Susan I. & Johnson Gary. (1996, Decem). Further Evidence on the Relationship Between Participation in Nutrition Education Programs and Changes in Dietary Behavior **Journal of Family and Consumer Sciences**. 55 (1) : 31.
- Bee, H. (1985). **The Development Child**. 4th ed. New York: Happen and Row.
- Birch, L.L. and J. Billman. (1986). Preschool Children Food Sharing rith Friend and Acquaintances. **Child Development**. 57, 387 – 395.
- Dixson, D, James J. and Eli Saltz, S. (1977, March). Traning Diadvantaged Preschoolers on various Fantasy Activities. **Effects on Cognitive Functioning and Impulse Control, International**. 24(51), 03 – A.
- Feist, J. (1990). **Theories of Personality**. 2nd ed. Forth Worth : Holt, Rinchart and Winston.
- Hurlock, E.B. (1978). **Develop Psychology**. New York: Mc Graw – Hill, Book Co.
- Livo, N.J. And Riets, S.A..(1986). **Story Telling Process and Practice**. Littaton, Colorado: Libraries Unlimited, Inc.
- Morrow, L.M., Gambrell, L.Kapinus, B., Koskinen, P. Marshall, N., and Mitchell, J. Retelling : A. (1986). Strategy for reading instruction and assessment In J.A. Niles & R.V. Lali(Eds.). **Solving Problems in Literacy : Teacher and Researchers**. Thirty – fifth yearbook of The National Reading Conference. Rochester, New York: National Reading Conference.
- Pillow, B.H. (1999). Children's understanding of inferentila knowledge. **The Journal of Genetic Psychology**, 160, 419 – 428.
- Pinquart M., Wenzel, S., & Sorensen, S. (2000). Changs in attitudes among children and elderly adults in intergenerational group work. **Educational Gerontology**, 28, 523 – 540.

- Salome, Ester. (1979, September). Play with Peer : A Comparison of the Social Interaction of Preschool Girls and Boys. **Dissertation Abstract International**. 40, 1349 – A.
- Seefeldt, C. (1980). **Teaching Young Children**. New Jersey: Prentice - Hall Inc.
- Wood, Helen Louise. (1997, February). The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children. **Dissertation abstracts international**.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่

วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

เรียน คร.ทรงศรี ศูนย์ทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.เค้าโครงการวิทยานิพนธ์

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการกิจกรรม การเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทยนันทน์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ใน ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผศ.สุเทพ อ่อนโลว)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชมหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางสมพร เหมฉาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.เอกสารเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการกิจกรรม
การเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทยนันท์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุเทพ อ่อนใส)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thepsatni.rits.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๑๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายเจริญ พิมพ์จันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการกิจกรรม
การเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทฮานันท์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครูศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครูศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๔๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thepsu.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๑๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นายพัฒนา พวงมาลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.เอกสารเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการกิจกรรม
การเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทยนันท์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุเทพ อ่อนไสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@thpsatru.rts.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชนครินทร์
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน นางสาวประภาพรณ นาคข้าพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.เอกสารเค้าโครงวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดการกิจกรรม
การดำเนินงานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก โดยมี ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง
เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทยนันท์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ใน
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือใช้ในการทำวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของ
เครื่องมือในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุเทพ อ่อนใสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theprajabhat.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/๔๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๘ มกราคม ๒๕๕๘

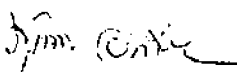
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดท่ามะนาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ฉบับ

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมี ศศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.วรรณิ์ ไทยานันท์ เป็นกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางสาวสมใจ พวงมาลี ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ศศ.สุเทพ อ่อนสว)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒ , ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๙-๕ ต่อ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email : rajabhat@theptsatri.nis.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๐๒/ ๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ทดลองสอนเพื่อเก็บข้อมูลในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนวัดยางนอน

ด้วย นางสาวสมใจ พวงมาลี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรครุศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางประกอบหุ่นมือที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย โดยมี
ผศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง เป็นประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.วรรณิ ไทยนันท์ เป็นกรรมการ
ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนระหว่างการเก็บข้อมูล ซึ่งสถานศึกษาของท่านได้ถูกเลือกเป็น
กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ขอขอกความอนุเคราะห์จากท่านให้
นางสาวสมใจ พวงมาลี ดำเนินการทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑
ในสถานศึกษาของท่าน หวังอย่างยิ่งในความกรุณาและคงได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณาอนุเคราะห์ด้วยจักเป็นพระคุณอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.สุเทพ อ่อนไสว)

กณบคิครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะครุศาสตร์

โทร.๐-๓๖๔๐-๑๑๑๒ ๐-๓๖๔๒-๒๖๐๗-๕ คอ ๔๑๑

โทรสาร ๐-๓๖๔๒-๒๖๑๐

Email: www.rits.ac.th

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรม
การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

หลักการและเหตุผล

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นวิธีการวิธีหนึ่งที่สามารถส่งผลให้เด็กเกิดพัฒนาสังคมและเป็นโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และรู้จักใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือ ได้แก่ มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่น แนะนำเพื่อนทำกิจกรรม ช่วยเก็บของใช้เข้าที่เดิมเมื่อเลิกทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่คาดหวังให้เพื่อนตอบแทน
2. การแบ่งปัน ได้แก่ แบ่งของใช้ให้เพื่อนใช้ ให้เพื่อนหยิบของใช้ด้วยตนเอง ให้เพื่อนยืมของใช้ตนเอง
3. การร่วมมือ ได้แก่ การเล่น/อยู่ร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันทำเรื่องที่ตกลงกันได้ ร่วมกันจัดอุปกรณ์ ทำความสะอาด และเก็บของเข้าที่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

จุดมุ่งหมาย

จัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีผลต่อเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เพื่อให้มีจิตใจที่ดี รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน การร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม และเน้นให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ และสนใจในตัวละคร โดยการสร้างความเข้าใจในตัวละครต่าง ๆ
2. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเป็นดังนี้
 - 2.1 สังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามปกติ ก่อนทดลองใช้ 1 สัปดาห์ ใช้แบบสังเกตมาตราส่วนประเมินค่า(numerical rating scales)

เป็นคำแนะนำก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ดำเนินการ

2.2 ทดลองใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ จำนวน 8 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ใช้แบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคมเป็นรายด้านขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 หลังจากทดลองการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ใช้แบบสังเกตมาตราส่วน ประเมินค่า(numerical rating scales) เป็นคำแนะนำหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

บทบาทของนักเรียน

1. นักเรียนสนใจในการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
2. นักเรียนถามคำถาม และตอบคำถามเกี่ยวกับตัวละครที่ตนเองชอบ
3. นักเรียนร่วมสนทนากับครูและเพื่อนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

บทบาทของครู

1. อธิบายข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม
 - 1.1 ให้นักเรียนฟังครูเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
 - 1.2 ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน และตัวละครต่าง ๆ
 - 1.3 บูรณาการพัฒนาการด้านสังคมทุกขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
2. กระตุ้นให้เด็กสนใจในการทำกิจกรรม เสริมแรงบวกขณะเด็กทำกิจกรรม ใช้คำถามเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการร่วมมือ

ขั้นตอนในการทำกิจกรรม

1. ขั้นนำ นำเข้าสู่กิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย
2. ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นที่นำเข้าสู่กิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ที่มีเนื้อหาของนิทานเกี่ยวกับการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ โดยครูอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเชิดหุ่นมือขณะเล่านิทานด้วย
3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ให้เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปนิทานเนื้อหาในนิทาน ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งครูชมเชยนักเรียนที่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการด้านสังคมของเด็กด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือลงในแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม เป็นแบบประเมินค่ากำหนดตัวเลข (numerical rating scales)

ภาคผนวก ค

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบหุ่นมือ

รูปแบบแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ที่มีต่อพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

1. ด้านการช่วยเหลือ
2. ด้านการแบ่งปัน
3. ด้านการร่วมมือ

เนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีจิตใจที่ดี รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น มีการแบ่งปันซึ่งกันและกัน การร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

ขั้นนำ

นำเข้าสู่กิจกรรมด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งดังต่อไปนี้ อาทิ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง หรือปริศนาคำทาย

ขั้นดำเนินการ

นำเข้าสู่กิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ ที่มีเนื้อหาของนิทานเกี่ยวกับการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ โดยครูอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้การเชิดหุ่นมือขณะเล่านิทานด้วย

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสนทนา สรุปนิทานเนื้อหาในนิทาน ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งครูชมเชยนักเรียนที่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้

สื่ออุปกรณ์

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ จำนวน 24 แผน
2. หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมมือ
ลงในแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2
สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1

นิทานเรื่อง มดกตัญญู

ผู้แต่ง วรวิพรรณ

จุดประสงค์

นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น

เนื้อหา

การเล่นของเล่นทุกอย่าง หรือการทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น นักเรียนควรมีน้ำใจ ในการช่วยเหลือผู้อื่นในการเล่น การทำงาน หรือทำกิจกรรม เช่น ปลอบใจเพื่อน เมื่อเพื่อนได้รับบาดเจ็บ ให้สิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน หรือช่วยเพื่อนทำงาน ทำให้ นักเรียนมีความภูมิใจ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบหุ่นมือ

ขั้นนำ

นักเรียนร่วมกันร้องเพลง กำแบ

“ เพลง กำ – แบ ”

กำ กำ กำ กำ	แบ แบ แบ แบ
ตบ ตบ ตบ ตบ	กำ กำ แบ
กำ กำ กำ กำ	แบ แบ แบ แบ
ตบ ตบ ตบ ตบ	แล้วก็ปิดตา

เมื่อร้องเพลงเสร็จนักเรียนนั่งปิดตา กระต่ายน้อยพิธีกรออกมา แล้วนับ 1 2 3

นักเรียนเปิดตา

กระต่ายน้อยพิธีกร : สวัสดีค่ะเด็ก ๆ วันนี้พี่กระต่ายมีนิทานมาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง เด็ก ๆ อยากฟังหรือเปล่าคะ นิทานที่พี่กระต่ายน้อยจะเล่าคือเรื่อง “มดกตัญญู” เด็ก ๆ พร้อมหรือยังคะ เอาละพี่กระต่ายน้อยจะเล่านิทานแล้วนะ

ขั้นกิจกรรม

ครูเล่านิทานเรื่อง “มดกตัญญู” รายละเอียดดังนี้

วันหนึ่งในฤดูร้อน มีมดตัวหนึ่งกำลังกระหายน้ำ มันจึงเดินไปที่ลำธารเพื่อดื่มน้ำ เมื่อมันไปถึงมันค่อย ๆ ใต้ไปตามกิ่งไม้ที่ทอดลงสู่ลำธาร และก่อนที่มันจะได้ดื่มน้ำ มันก็

ลื่นกลาดกลงไปในน้ำ กระแสน้ำพัดพามันลอยห่างออกจากฝั่งไปเรื่อย ขณะนั้นมีนกตัวหนึ่งบินผ่านมามันเห็นมดตัวน้อยกำลังตะเกียกตะกายเข้าหาฝั่ง นกรู้ว่าเป็นการยากที่มดจะช่วยเหลือตนเองได้ มันจึงหักกิ่งไม้ทิ้งลงไปในน้ำใกล้ ๆ ตัวมด “เร็ว ๆ เข้า รีบเกาะกิ่งไม้นั้น” นกตะโกนบอก มดรีบตะกายขึ้นไปบนกิ่งไม้ทันที ในที่สุดมดก็สามารถมาถึงฝั่งได้โดยปลอดภัย “ข้าจะไม่ลืมบุญคุณที่ท่านช่วยชีวิตของข้าไว้ ถ้ามีโอกาสตอบแทนบุญคุณท่านได้ ข้าจะไม่รอช้าเลย” มดกล่าว หลายวันต่อมา มีนายพรานคนหนึ่งออกเดินล่าสัตว์ผ่านมาเขามองเห็นนกใจอารีตัวนั้นเกาะอยู่บนต้นไม้ นายพรานจึงยกธนูขึ้นเล็งไปยังนกตัวนั้นทันที ในเวลาเดียวกัน มดเดินผ่านมาเห็นเหตุการณ์พอดี มันจึงรีบตรงไปที่เท้าของนายพราน แล้วอ้าปากกัดเต็มแรง นายพรานกระโดดโหยง พร้อมกับร้องอย่างเจ็บปวด ธนูที่ปล่อยออกไปแล้วจึงพลาดไม่ ถูกนกใจอารีตัวนั้น

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมสนทนาสรุปเรื่องราวในนิทานให้นักเรียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น

1. มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับเจ้ามด
2. แล้วมดจมน้ำหรือเปล่า ทำไมไม่จมน
3. แล้วมดบอกอย่างไรกับนกที่ช่วยตนเองไว้
4. แล้วมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นกับนกใจดี
5. แล้วใครมาช่วย
6. ช่วยกันสรุปว่าการอยู่ร่วมกันควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สื่อ

1. หุ่นมือประกอบการเล่านิทาน
2. ฉาก และอุปกรณ์สำหรับเล่านิทาน

การประเมินผล

สังเกตพัฒนาการด้านสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และบันทึกลงในแบบสังเกตการช่วยเหลือ